ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4917 10/23 ԱՊՐԻԼ 1902 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4917

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրուածք պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրֆ.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փօստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԿԱՐԱ ՄՈՒՐՁԱ

Թերթերը երէկ ծանուցին ռուսահայ ծանօթ երգիչ եւ երաժշտագէտ Կարա Մուրզայի մահը։ Հանգուցեալը թերեւս անծանօթ մը մնալ, շատ մեծ համբաւ մը կը վայելէր Կովկասի մէջ, ուր գործունէութեան երկար շրջան մը ունեցած է, երաժշտական թուռնէներ կազմակերպելով տարւոյն այլ եւ այլ եղանակներուն մէջ, օր մը հոս, օր մը հոն, շրջելով մէկ քաղաքէն միւսը, եւ ամէն տեղ խանդավառ ծափահարութեանց արժանանալով։ Թիֆլիսէն, ինչպէս նաեւ Կովկասի եւ բովանդակ Ռուսիոյ գլխաւոր հայաշատ քաղաքներէն հասած տեղեկութիւններ պարբերաբար արձագանգ կ'ըլլային այդ յաջողութեանց, որոնց շարքը երբեք չէր աւարտեր. նոյն իսկ մէկը միւսին նախատօնակը կ'ըլլար շատ հեղ։

Ցայտնի չէ սակայն թէ Կարա Մուրզա այդ ծափահարութեանց համեմատ ալ կը վարձատրուէ՞ր իր շրջած տեղերը։ Չեմ կարծեր, որովհետեւ քիչ չէ՛ որ դժուարութեանց կը հանդիպէր նուագահանդէս մը կազմակերպելու համար։ Ամէն պարագայի մէջ, խնդիրը հոն է որ կ'ապրէր, —պօհէմի կեանք մը թէեւ, բայց վերջապէս քիչ շատ ապահով։ Ռուսահայերը արդէն թատրոնի, երաժշտութեան մասին մեզ շատ ետ ձգած են, եւ որչա՛փ ալ քիչ ըլլայ իրենց կողմէ արուեստագէտներու տրուած վարձատրութիւնը, կրկին բան մը կրնայ նկատուիլ՝ բաղդատմամբ մեր կողմէ տրուածին։ Ապացոյց սա անհերքելի իրողութիւնը թէ տարւոյն գրեթէ բոլոր եղանակներուն մէջ, շէնք շնորհք կ'ապրեցնեն միանգամայն քանի մը թատերական խումբեր, եւ մինչ իրենք են գանգատողը՝ թէ պէտք եղածին չափ արուեստագէտներ չկան՝ իրենց լիովին գոհացում տալու համար։ Բացի ատոնցմէ, նուագահանդէսներն ալ պակաս չեն ըլլար, եւ յաճախ մէկուն տպաւորութիւնը չանհետացած՝ ուրիշ մը կը յաջորդէ անոր, անմիջապէս վերջը երրորդի մը տեղի տալու համար։

Այսպէս, Կարա Մուրզայի համար կարելի է ըսել թէ կ'ապրէր իր արուեստին շնորհիւ, հոգ չէ թէ իր արժանիքին հետ համեմատուելու վիճակին մէջ չըլլար ստացած վարձատրութիւնը։ Որովհետեւ անհերքելի եւ քննադատութեան կողմէ բազմիցս նուիրագործուած տաղանդ մը ունէր այդ արուեստագէտը, որ ահագին ոգեւորութիւն մը առաջ կը բերէր բոլոր այն տեղերը՝ ուր դիպուածը զինքը բեմ կը հանէր երգելու։ Եւ արդէն, Ռուսահայերը առանց իրական արժանիք մը, կարողութիւն մը տեսնելու, ձեռք չեն զարներ մերիններուն պէս՝ որոնք թատրոնին դռնէն ներս կը մտնեն ծափահարելու համար միայն, եւ ընդհանրապէս ահագին գոռում գոչում կը հանեն, ոտքով գետինը կը դղրդեցնեն, ձեռքերնուն մորթը ճաթեցնելու աստիճան ծափ կը զարնեն... առանց բան մը հասկցած ըլլալու։ Ռուսահայերուն համար տարբեր է՛ սակայն։ Պոլսահայ դերասաններէն շատեր, հոս, մերիններէն խանդավառ ծափահարութեանց արժանանալէ վերջ, չեն կրցած գոհացնել Կովկասի Հայերը, եւ սուլուելով ետ դարձած են։ Ուրիշներ՝ եթէ յաջողած են, իրենց արժանիքովն է անշուշտ, եւ ո՛չ թէ ուրիշ բանով...

* * *

Ռուսահայերը Կարա-Մուրզան ողբալու ուրիշ պատճառ մըն ալ ունին։ Հանգուցեալ արուեստագէտը շա՛տ պաղալիր գործունէութիւն մը ունեցած է, եւ շարունակ աշխատած է երաժշտութեան սէրը տարածելու իր ազգակիցներուն մէջ։ Իր զրգումով, իր ջանքերովը, բազմաթիւ քաղաքներու մէջ կազմակերպուած են երաժշտասէրներու ամաթէօր խումբեր, որոնցմէ ոմանք իրենց տաղանդը բերած են երաժշտութեան տարածման գործին, եւ ուրիշներ իրենց նպաստը։ Ինչ որ չէր կրնար դրամով ընել, կրցած է յաջողցնել այն համակրութեան շնորհիւ, զոր կը վայելէր քիչ մը ամէն տեղ։ Երաժշտութեան առաքեալի պէս բան մը եղած է, եւ իր յաջորդական թուռնէները մէկ մէկ առիթ դարձած են իրեն՝ նոր սիրողներ ստեղծելու գեղարուեստի այդ գրաւիչ ճիւղին շուրջը։ Նուագահանդէսները զօրս սարքած է հոս ու հոն, գլխաւորապէս այդ ամաթէօրներուն, այդ սիրողներուն աջակցութեամբ ու մասնակցութեամբ կազմակերպուած են, ինչ որ ինքնին բաւական մեծ յաջողութիւն մը կրնայ նկատուիլ իրեն համար։

Միւս կողմէ, գրչովն ալ շատ նպաստած է այդ գործին, թատերական քրոնիկներու, մանրագիտական յօդուածներու եւ քննադատութեանց ամբողջ շարքերու մէջ շարունակ քարոզելով սէր դէպի իր մասնագիտութիւնը, սէր դէպի երաժշտութիւնը, որուն նուիրուած էր ինք, եւ կ'ուզէր որ ուրիշներ ալ նուիրուին, խանդավառ իրեն չափ,— չըսեմ մոլեռանդ։ Արուեստակցի նախանձ բռնած բանը չէ ունեցած բնաւ, եւ երգիչի մը յաջողութիւնը յիշատակած է տեսակ մը անխտրողական եւ անհաշիւ հրճուանքով, զոր թերեւս չպիտի զգար իր ո՛ւ եւ է մէկ յաջողութիւնը արձանագրուած տեսնելով։ Ատ է որ զինքը ընդհանուրին սիրելի դարձուցած է, եւ Ռուսահայոց պէս համայնքի մը մէջ,— ուր կուսակցական ոգին նոյն իսկ գեղարուեստի խնդիրներուն չի խնայեր,— առիթը տրուած է իրեն ըլլալու մէկը՝ այն բախտաւոր էակներէն, որուն անունը ամէն մարդ սիրով կ'արտասանէ, որուն շուրջը ո՛չ ոք բամբասանքի շղթայ մը կը հիւսէ։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՆՕԹԵՐ

ԻԶՄԻՐԷՆ ԳԱՍԱԲԱ

Առաւօտեան ժամը 7 է։ Մեր նստած կառախումբը սրընթաց է։ Իզմիրի կայարանին առջեւ հազիւ քառորդ մը կենալէ յետոյ, կը սկսինք յառաջանալ դանդաղօրէն։ Իզմիր մեր ետին մնացած, ալ եւս, առաւօտեան բարակ մշուշի մը շղարշով սքօղուած, մէկ կողմէն կ'երկարի դէպ ի Քօքար-Եալը եւ միւս կողմէն դէպի Քօրտէլիօ։ Հալքա-Բունար, Այի-Թրիատա եւ Քօքար-Եալը արուարձանները անցնելէ յետոյ, կ'ողջունենք սիրուն Քօրտէլիօն, որ կարծես կը ժպտի վիլլայի նմանող իր տուներով եւ գեղեցիկ պարտէզներովը, ուր անհամար են լիմոնի եւ նարինջենիի ծառեր։ Ծովն ալ հիմա անզգամ է մեզմէ, մօտիկ, այնքան մօտիկ է որ առաւօտեան բարակ հովէն մղուող ալիքները կուգան բաղխիլ երկաթուղիի գծին տակ։

Արեւը արդէն շատոնց բարձրացած է հորիզոնին վրայ եւ իր ոսկի շողերը կը մագլցին լեռներու գագաթները։ Ժամը 10ին մեր կառախումբը Մաղնիսայի կայարանին առջեւ կանգ առաւ։ Ակնարկ մը կը նետեմ կայարանին մէջ. բարեկամներէս ոչ ոք կայ, կը ստիպուիմ նորէն վագոնիս ամայութեանը մէջ թաղուիլ։ Քիչ յետոյ կը մեկնինք շոգեսուլոց եւ խօլ վազքով մը։ Բլուրները, դաշտերը, գիւղերը չենք կրնար որոշել, որոնք շարունակ դէպ ի ետ կը փախչին։

Վակոնիս մէջ հազիւ քանի մը հոգի կան, որոնք Մաղնիսայի կայարանէն մըտան։ Անոնք ճակատնին պատուհանէն փչող հովին տուած եւ ինքզինքնին ալ Մորփէոսի անուշ գիրկը յանձնած, անուշ անուշ կը մրափեն։ Վակոնին մէջ ոտքի վրայ կանգուն, շարունակ ժամացոյցս կը նայիմ. վերջապէս հեռուէն աղօտապէս սկսաւ երեւիլ ծննդավայրիս տուներուն ստուերները. ո՛րչափ կը մեծնային այդ ստուերները, ա՛յնքան ալ սրտիս տրոփումը կը շատնար։ Քիչ ետքը ա՛լ որոշապէս ողջունեցինք սիրուն Գասաբան։ Կայարանէն կէս ժամ հեռու կը գտնուի քաղաքը։ Օդը եւ ջուրը շատ առողջարար են. քաղաքին մէջ կը հաշուուին 7—8000ի մօտ բնակիչ, մեծ մասը Թուրք, մնացեալները Հայ եւ Յոյն։ Գասաբայի Յունաց եւ Հայոց թաղերը, որոնք սակէ 7—8 տարի առաջ շատ տգեղ վիճակ մը կը պարզէին, այսօր գրեթէ կերպարանափոխ եղած են, եւրոպական քաղաքի մը պատկերը տալով։ Հայոց թաղը շատ նման է Իզմիրի արուարձաններէն Բօրնովայի. նիստ ու կացի, հագուստի կապուստի տեսակէտով ալ գրեթէ իզմիրեան կեանք մըն է որ կ'ապրուի այդ թաղերուն մէջ։

Սիրուն շուկայ մը ունին, թէեւ առեւտրական նշանակելի գործունէութիւն մը չկայ հոն, բայց կը տեսնուին բաւական թուով վաճառատուններ, որոնց մեծ մասը մանիֆաթուրայի գործ կ'ընեն։

Հայերը հոս կը բաղկանան 50—60 տունէ, որոնք ունին եկեղեցի մը Ս. Լուսաւորիչ, որուն քահանան է Տէր Աբրահամը, 80 տարեկանի մօտ։ Եկեղեցին կից կը գտնուին տեղւոյն երկսեռ վարժարանները, Ճէվահիրճեան եւ Տիգրանուհեան անուններով։ Ցաւալի է ըսել թէ այս տեղի Հայերը շատ դէշ կերպով կը վարուին իրարու հետ եւ մինչեւ անհամերաշխ ընթացքի մը մէջ կը գտնուին։ Նոր սերունդն ալ նոյն դէշ [illegible] վարակուած է։ Տեղւոյն ազգային գործերը շատ ու շատ ցաւալի վիճակ մը կը պարզեն, որուն բուն պատճառն է տեղւոյն ջոջերէն Ճէվահիրճեանը, որ ամէն բանի կը խառնուի, ուզած ժամանակ Թաղ. Խորհուրդը կը լուծէ եւ յետոյ ինք իր գլխուն ուզած մարդիկը կը դնէ. նաեւ ուզած ատեն իր շինած երկու սենեակները, որոնք վարժարան անունով մկրտուած են, կը գոցէ եւ կը բանայ։ Վերջապէս, չերկարեմ, ամէն բան իր կամքէն կախուած ունի։

Իզմիր — Ս. Կ. Ե.

ՍՐՏՈՎ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

(Շար. Երէկի թիւէն)

Զ

Պետրոս էֆ. կատակասէր, զուարթ ու տաքարիւն բնութեամբը ամէն մարդէ սիրուած ու քաղքին ամենէն հարուստ եւ յաջող սեղանաւորներէն էր։ Բայց ինչ որ մեծ ցաւ կուտար իրեն, ան ալ, իր խօսքերով, զաւկի կողմէ «աղքատ մնացած» ըլլալն էր, քանզի հինգ զաւկներէն միայն մէկ հատիկ աղջիկ մը մնացած էր, որուն համար ալ հոգին տալու պատրաստ էր։

—Բայց, դո՛նէ, կ'ըսէր, կատակելով բարեկամներուն, աղուոր երիտասարդի մը հետ ամուսնացնելով աղջիկս, զաւկներս պիտի կրնամ վերջապէս զոյգ մը ընել։ Հոգ չէ հարուստ թո՛ղ չըլլայ. իմ հարստութիւնս ո՛չ թէ երկու, այլ տասներկու զաւկի ալ բաւելիք հարստութիւն մըն է, միայն թէ խելքը գլուխը, ազնիւ նկարագրի տէր մէկը ըլլալու է։

Ասոր համար է որ, կարճ փնտռտուքէ մը յետոյ, երբ վերջնականապէս որոշումի գալով Տիրան, Պետրոս էֆ.ին գիտակ անձամբ, աղջկանը —Սիրանոյշին— ձեռքը խնդրելու համար, սիրալիր ընդունելութիւն մը գտաւ եւ սա կտրուկ ու անկեղծ պատասխանը առաւ։

—Տղաս, ես պարզ խօսող մարդ մըն եմ։ Աղէկ ըրիր մանաւանդ անձամբ ներկայանալուդ համար. իմ սիրած ու հաւնած երիտասարդներէս մէկն ալ դուն ես. միայն թէ մօրը հետ խորհրդակցիմ եւ աղջկանս նպատակն ալ հասկնամ. շաբաթէ մը պատասխանիս կը ստանաս։

Արդէն Սիրանոյշ ու մայրը կը ճանչնային Տիրանը ու համակրած ալ էին անոր. բայց ինք, Տիրան՝ մի միայն խելքը Սարինէին տուած՝ ուշադիր անգամ չէր եղած թէ շուրջը ինչ կ'անցնէր կը դառնար...։ Ընդհակառակ, ներքին մեծ բերկրութիւն մը պատճառած եղաւ իրենց, երբ Պետրոս էֆ. անոնց պարզեց Տիրանի դիմումը։

Շաբաթ մը յետոյ, երբ Տիրան դարձեալ ներկայացաւ Պետրոս էֆ.ին.

—Տղաս ըսաւ ան, քու վրայովդ որոշեցինք նպաստաւոր լուրեր առինք. եւ արդէն կը զգայինք թէ տասնի ալ պիտի ըլլար։ Խնդիրքդ մերժելու պատճառ մը չունինք ուրեմն, պայմանաւ որ եթէ մեր հետ ապրիլ, մեր տան յարկին ներքեւ մնալ յօժարիս։ Ինչպէս որ գիտես, մեզ հատիկ զաւակ մը ունինք միայն, անոր ալ աչքերնիս հեռու ապրիլը չենք ուզեր. եթէ կը հաւնիս, այս ժամէն իսկ քեզ համար բաց է դուռերնիս։

Է

Կահաւորուած տունմը, նոր բերուած դաշնակ, սպասուհի, ոսկիէ ու ադամանդէ զարդեր, ծաղրազին զգեստներ, վերջապէս ամէն ինչ որ միջակ դասակարգի վաճառականի մը կրնար կարելի եղածին չափ ընել։ Ու Սարինէ «էտնաֆ» ընտանիքի մը զաւակ արդէն, կատարելապէս գոհ մնացեր էր անոնցմէ։ Բայց ինչ օգուտ որ ատոնց տաքթած հրապոյրը տեւական չմնաց. թէեւ ժամանակ մը անոնցմով յափշտակուած, շլացած վիճակի մէջ, մոռցեր էր Տիրանը իր բոլոր պարագաներովը, սակայն, շա՛տ շուտ, զգացած հրապոյրներուն ազդեցութիւնը պատանքի, պատրանքն ալ ձանձրոյթի փոխուիլ սկսաւ. վասն զի, ամուսինը իր իտէալէն բոլորովին հեռու մարդ մը ըլլալով, ինչ որ կը մտածէր Սարինէ, չէր մտածեր նոյնը ամուսինը։ Ինչ որ ախորժելի, սիրելի կուգար իրեն, ամուսնոյն անպէտ ու անօգուտ կ'երեւար։ Գաղափարներու խոշոր անհամաձայնութիւն մը մէկ խօսքով, որ առաջ կուգար մէկուն ուսեալ, միւսին անուս ըլլալէն։

Երբ Սարինէ դաշնակին առջեւ անցած գեղեցիկ կտորներ կը զարնէր յափշտակուած, անդին, ամուսինը, բազմոցին մէկ կուշտը երկնցած՝ անտարբեր կերպով կը մրափէր կամ կը խռխար։ Ամուսինը իրեն խօսելու նիւթ կ'ընտրէր միշտ շուկայի կեանքը, մինչդեռ Սարինէ, տասնիկ խօսակցութիւններէ տաղտուկ կը զգար. գրքերու եւ լրագիրներու ընթերցումով ժամանակ անցընել կ'ուզէր, կարծիքներու տաք փոխանակութիւններով ընդմիջուած ամուսնոյն հետ։ Յետոյ՝ հակառակ իր սահուն, անճիգ խօսակցութեան, ամուսինը՝ ծննդեամբ ներքին գաւառացի մը արդէն, իր ծննդավայրի լեզուն էր որ կը գործածէր։ Թէպէտ կակիկ խօսելու ճիգեր կը թափէր, մանաւանդ ընտանեկան համախմբումներու ատեն. բայց անդնական ըլլալը շուտով մէջտեղ կ'ելլէր, որով ունկնդրողներուն ծիծաղը կը շարժէր երբեմն։ Այսպէս, Սարինէ՝ կրցեր էր բացորոշ կերպով հասկնալ թէ՝ ադամանդէ փայլուն քարերը չէին որ մարդը երջանիկ կրնային ընել...։

Եւ ահա դարձեալ սկսեր է փնտռել Տիրանը ու խորհիլ անոր վրայ. բայց աւաղ, ալ ամէն բան վերջ գտած էր ու հիմակ կը մնար իրեն ճակատագրին հնազանդիլ՝ խոհեմութեամբ ու վայելել զայն իր անուշ ու դառն կողմերովը, քանի որ բուռն եւ անկեղծ սիրով մը կը սիրուէր ամուսինէն ու միանգամայն իր սիրոյն համար ալ ամէն բան ընելու յօժար ու պատրաստ սիրտ մը կը կրէր ան։

Ը

Մայր ալ եղած էր արդէն Սարինէ, երբ Տիրան, Սիրանոյշի հետ ամուսնացեր էր։ Սիրանոյշի ծնողքը, որքան իրենց զաւկին նոյնքան ալ Տիրանի համար հոգի կու տային, ու միւս կողմէ մեծ էր Սիրանոյշի սէրն ալ իր Տիրանին համար։ Բայց կարծես թէ «առջի սէր, առջի բարի» ինչպէս որ չէր կրցած մոռնալ Սարինէ, նմանապէս Տիրան ալ չէր կրնար Սարինէն մտքէն հանել։ Անոր վայելուչ շարժուձեւերը, նրբամիտ խօսքերը, անուշիկ ժպիտները որոնք՝ իբր թէ դեռ երէկ տեղի ունեցած ըլլային, անջնջելի խոր տպաւորուած էին սրտին մէջ, որ՝ կը զգար թէ պիտի չկրնար դիւրութեամբ մոռնալ զանոնք։ Թէեւ իրարու հետ սիրոյ խօսք մը անգամ փոխանակած չէին, բայց լռելեայն սիրած էին իրար...։ Տիրան չէր կրցած ճշդել սա կէտը թէ Սարինէ, բացարձակապէս զինքը սիրա՞ծ էր թէ ոչ։ Սակայն, ինչ օգուտ կար ատիկա գիտնալուն մէջ, քանի որ թէ՛ ան, թէ ինք, ամուսնացած էին ալ ետև։ Մնաց որ, ինչպէս ըսինք, կատարեալ սիրով մըն ալ կը սիրուէր Սիրանոյշէն, որով պէտք չէր հասկնալ անոր ալ, ինչ որ ինք, Տիրան, կը զգար երբեմն Սարինէի վրայ խորհելով...։ Եւ արդէն, Տիրան, խիստ փափկանկատ ու խղճամիտ մէկը ըլլալ, կը զգուշանար ո՛ եւ է կերպով յայտնելէ Սիրանոյշին, որուն մէկ անկիւնը դեռ վառ մնացած ու պահուըտած այն սէրը, որ Սարինէի համար կը տածէր տակաւին։

Ու մերթ Սիրանոյշ, տեսնելով Տիրանի մտածկոտ վիճակը, կը հարցնէր.

—Անուշիկս, ինչ ունիս. արդեօք քեզ վիշտ մը պատճառա՞ծ եմ։

—Ոչ՛, պուպրիկս, չէ՛, ընդհակառակ։ Միայն սա կը խորհիմ թէ ինչո՞ւ քու ցոյց տուած այնքան անսահման սիրոյդ համեմատ կը թերանամ, ես ալ պէտք եղած սէրը ցոյց չտալով։

Ու Սիրանոյշ, որ այս տեսակ խօսքերէ շատ կը հրճուէր, մխիթարուած նկատելով ինքզինքը.

—Ոչ՛, չէ՛, քու սէրդ ալ անսահման է, իմ սէրէս աւելի անսահման, կը պատասխանէր միամտօրէն։

Եւ այդ սիրախօսութեանց միջոցին, այտերը Տիրանի շրթներուն մօտիկցուցած՝ թեւերն ալ ուսերուն վրայ նետելով, կ'ուզէր սիրուիլ անկէ։ Տիրան խղճահարութիւն մը կը զգար իր սրտին մէջ եւ կ'ուզէր մոռնալ Սարինէն, չյիշել զայն անգամ մըն ալ ու վանել մտքէն անոր յիշատակները. բայց ի զո՛ւր։ Իրաւ է որ կը զգար թէ Սարինէի նկատմամբ ունեցած առաջուան բուռն սէրը չէ կար սրտին մէջ ալ եւս, սակայն կար տեսակ մը սիրակցութեամբ խառն համակրանք մը միանգամայն, որ՝ կարծես թէ հետզհետէ աւելի ուժգին հանգամանք մը կ'առնէր իր մէջ, այն օրէն ի վեր, երբ Սարինէ մերժած էր ձեռքը։

Պէտք է ըսել որ Սիրանոյշ՝ հօրը մօրը մէկ հատիկը ըլլալով՝ շատ նախնական կրթութիւն մը առած էր։ Կարդալով կարդալով վարժուհի կամ մայրապե՞տ պիտի ըլլայ աղջիկնիս, խորհած էին ու զայրոյթէն քաշած առած էին զայն, դեռ շատ պզտիկ տարիքին մէջ իսկ։ Ասոր համար էր որ՝ Սիրանոյշի ուսման մակարդակը պարզ գրել կարդալէ մը անդին չէր անցներ, իսկ հարս ըլլալէն ետքն ալ արդուզարդի վրայ կը խորհէր։

—Նայէ՛ Տիրան, սա նոր կարուած պլուզիս գոյնը ինչպէս է. ձեռն ալ շատ գեղեցիկ չէ՞, վայլե՞ր է վրաս։

—Աւելորդ է հարցումներդ, պուպրիկս, կը պատասխանէր Տիրան, ինչ չի վայլեր գեղեցիկին։

Ըսած էինք թէ Սիրանոյշ դաշնակ ալ ունէր, բայց դաս առած չէր։ Շատ հասարակ կտորներ կը նուագէր եւ ականջով լսուած եղանակներ էին բոլորն ալ։

Ահա թէ ինչո՞ւ Տիրան, «խոշոր պուպրիկ»ի մը տեղ դրած էր Սիրանոյշը։ Տիրան, այս մասին, Սիրանոյշէն աւելի ծնողքը կը մեղադրէր, որովհետեւ, եթէ ուզէին, պէտք եղածին պէս, կրնային դաստիարակել զայն։ Ու Տիրան կը խորհէր իր ազդեցութեամբ, կարելի եղածին չափ բարձրացնել, զարգացնել Սիրանոյշի միտքն ու հոգին, ամէն անգամ որ յարմար առիթներ ներկայանային անոր, քանի որ կը տեսնէր թէ Սիրանոյշի մէջ բնածին ընդունակութիւն մը կար։

Թ

Մինաս էֆ., ամուսնանալէն չորս տարի յետոյ, առեւտրական շատ մեծ ձախորդութիւններու հանդիպելով դրամական մեծկակ կորուստ մըն ալ ենթարկուեցաւ. անակնկալօրէն մը 300 ոսկիի չափ բռնուեցաւ։ Յաջորդ քանի մը տարիներն ալ բոլորովին անօգուտ գացին, մինչեւ խեղճ մարդը, ունեցած ահագին կորուստներուն վերստին տիրանալու մտածումով, աւելի մեծ գործերու ձեռք զարկաւ, հրապարակին վրայ ունեցած աղէկ վարկին ապաւինած։ Սակայն գործերը հետզհետէ աւելի ձախորդ հանգամանք մը առին եւ ունեցած 7—800 ոսկիի մօտ դրամագլուխը վճարելէ յետոյ՝ նոյնչափ մըն ալ պարտքի տակ ինկաւ։ Մինաս էֆ. տեսնելով իր գործերուն անյաջող ընթացքը, խարդախութեամբ սնանկանալու լուրջ խորհուրդը չունեցաւ երբեք, այլ կարելի եղածին չափ պարտքերը գոցելու ջանք ըրաւ, մինչեւ որ երկու հազար ոսկիի մօտ բացէն ունեցած պարտքն ալ վճարեց, տունը գրաւի դնելով, առանց փարա մը պարտական մնալու հրապարակի մարդոց, եւ գործէն քաշուեցաւ։

Շատ անտանելի ու խղճալի էր Մինաս էֆ.ի կացութիւնը. ինչ պիտի ընէր, ինչպէս պիտի ապրէր։ Եթէ անանկ անհաշիւ սպառազմներու ներքեւ չտրուէր, հետզհետէ, պարտքը ահագին գումարներու պիտի հասնէր։ Լաւագոյն ճամբան գործերէ ձեռքը քաշելն էր մէկ մը. եւ ատանկ ալ ըրաւ։ Բայց հիմակ ինչ գործ բռնելու էր, գոնէ, ապրելու եւ տունը գրաւէ ազատելու համար։ Խեղճ մարդը աս էր որ կը խորհէր հիմա, վըհատած ու շփոթած, քանի որ չէր կրնար հասարակ բանուորի մը ըրածը ընել։

Եւ այսպէս, տարիի մը չափ անգործ ու անորոշ վիճակ մը անցուց. այդ ժամանակամիջոցին, կնոջը զարդեղէններէն ձեռքի տակէ ծախել տուաւ, հոգալու համար առօրեայ անհրաժեշտ ապրուստը։

Ինչպէս Մինաս էֆ.ի մայրը, նմանապէս Սարինէի հայրը, իրենց զաւկին ու փեսին ինկած վիճակը չտեսած մեռած էին, միայն Սարինէի մայրն էր որ հիմակ փեսին ու աղջկանը նիւթական անմխիթար վիճակը տեսնելով կը ցաւէր, որովհետեւ, առաջ, չէ՞ր խորհած բնաւ, թէ օր մը, գործի տէր ունեւոր փեսան, կրնար անգործ մնալ եւ դրամի կարօտը քաշել։

Բայց վերջապէս, միջոց մը անհրաժեշտ էր ապրելու համար...։ Եւ ահա օր մը, Սարինէ, ինքնածին ու անակնկալ կորովամտութիւն մը ցոյց տալով՝ թոյլատրեց ամուսնին, ինչ որ ալ ըլլար, գործի մը գլուխ անցնիլ։ Քաջալերեց զայն, շատ քաջալերական խօսքեր ըրաւ, որպէս զի

— 46 —

ԹԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՌՕԶ-ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Է

ՍԷՐ

Կիյօմ անոր ձեռքը սեղմեց խանդաղատանքով եւ ըսաւ.

—Կը սխալիք Ռէժին, երբեք իմ սիրուհիս չպիտի ըլլաք... Ձեր բարեկամը ըլլալ խնդրեցի, իմ սէրս չառաջարկեցի ձեզի... Ինծի չըսի՞ք թէ այդ սիրոյն իրագործումը անկարելի էր։

Ռէժինի աչքերը բարձրացան։ Կիյօմ դանդաղօրէն ըսաւ.

—Քանի որ, հակառակ ամէն բանի կը սիրէք Կիյօմը։ Եւ ատիկա չի՞ բաւեր ձեզի։

Ռէժինի աչքերը խոնարհեցան եւ ձեռքը քաշեց ուժգնակի։ Մանկամարդ աղջիկը ուժգնած էր զինքը ցնցող սարսուռներէն։

—Այո՛, կ'ընդունիմ ձեր բարեկամութիւնը, պայմանաւ որ անկեղծ ու անձնուէր բարեկամութիւն մը ըլլայ։ Ատիկա լաւ բան մը պիտի ըլլայ, բայց ինչպէս վստահիմ ձեր բարեկամութեան վրայ։

—Ինչո՞ւ չպիտի հաւատաք իմ բարեկամութեանս։

—Ձեզ սիրեցի ճշմարիտ սիրով մը եւ ես տառապեցուցի ձեզ... Այս պահուն իսկ նախանձ կը զգաք թերեւս։

Կիյօմ ժպտեցաւ, ըսելով.

—Եթէ ատոր համար հոգ կ'ընէք, ձեզ կ'ապահովցնեմ։

Այս անգամ ալ Ռէժինի աչքերը վեր առաւ։

—Ալ ես չեմ սիրեր ձեզ, ըսաւ Կիյօմ... Այն բարեկամութիւնը, զոր ձեզի կ'ընծայեմ, պատճառը սա է որ երբեմն սիրած էի ձեզ եւ հիմա դուք դժբաղդ էք։ Կ'ուզեմ ժպիտը փթթեցնել ձեր շրթունքներուն վրայ։

—Իրա՞ւ, ա՛լ չէք սիրե՞ր զիս։

—Ո՛չ, Ռէժին... Իմ բարեկամութիւնս ընդունեցէք ուրեմն։

—Կ'երդնո՞ւք որ զիս չէք սիրեր։

—Կ'երդնում որ, ըսաւ Կիյօմ, խուսափելով ուղղակի պատասխան մը տալէ, ես այն անձը չեմ ա՛լ հիմա, զոր ճանչցած էք երբեմն։

Ու յետ ձայնով մը յարեց Կիյօմ.

—Կրնամ ձեզ սիրել, գիտնալով թէ Վիլլօրիէի անձնատուր եղած էք երբեմն։

Ռէժին աժգունեցաւ ահռելի կերպով։ Քիչ մնաց որ պիտի յայտնէր իր [illegible] ըլլալը, բայց իր պաղարիւնութիւնը գտնելով լռութիւն պահեց։ Եւ ինքզինքին վրայ ճիգ մը ընելով, հանդարտ ձայնով մը ըսաւ.

—Այո՛, ատիկա միշտ խոչընդոտ մը պիտի ըլլայ մեր երկուքին միջեւ... Ատիկա սպաննած է ձեր սէրը... Եւ քանի որ ինծի նկատմամբ քիչ մը կարեկցութիւն կը զգաք դեռ, ձեր առաջարկած բարեկամութիւնը...

Ռէժին վարանեցաւ լրացնելու իր խօսքը։

—Ռէժի՛ն, գոչեց Կիյօմ։

Մանկամարդ աղջիկը երկարելով երկու ձեռքերը, ըսաւ.

—Կ'ընդունիմ ձեր բարեկամութիւնը։

Կիյօմ սեղմեց անոր սիրուն ձեռքերը, որոնք շատ պաղ էին։ Երիտասարդ փաստաբանը շատ երջանիկ տուն դարձաւ այդ իրիկուն։

Տակաւ անոնց յարաբերութիւնները աւելի մտերմական ու զուարթ հանգամանք մը կ'առնէին։ Օր մը, երբ Կիյօմ հանդիպեցաւ մանկամարդ աղջկան, մտերմական շեշտով մը ըսաւ.

—Ո՛հ, օրիորդ երէկ իրիկուն ո՛րքան աղմուկ հանեցիք։

—Տաղտկացուցի՞ ձեզ։

—Ո՛չ... ընթերցումը կ'ընէի եւ կ'աշխատէի, կարծելով թէ դուք ալ միեւնոյն զբաղումներով կը պարապէիք այն ատեն։

—Երբ շատ տաղտկանամ ձեզ, ձեղունին զարկէք, որպէս զի հասկնամ։

—Բնա՛ւ։

Իրիկուն մը, Ռէժինի սենեակին մէջ աղմուկ չլսելով, Կիյօմ հարցուցած էր պատճառը։

—Երէկ տունը չէի՞ք։

—Այո՛, տունն էի։

—Աղմուկ չլսեցի բնաւ եւ ո՛չ իսկ ձեր փոքր ոտքերուն հանած ձայնը։

—Տուն դարձածիս պէս անկողին մտայ։

—Անհանգի՞ստ էիք։

—Այո՛, քիչ մը, բայց անցաւ։

Արդարեւ, Ռէժին տխուր եւ յոգնած կը թուէր։ Աչքերուն շուրջը սեւ ծիր մը կար։

—Լացե՞ր էք, հարցուց Կիյօմ, զսպուած յուզումով մը։

—Այո՛։ Երբեմն կը պատահի որ արտասուեմ։

—Սակայն, նոր վիշտ չունիք, կարծեմ։

—Ո՛չ, բայց նախկին վիշտերս կան։

Ռէժին տխուր ժպիտ մը ունեցաւ այս խօսքերը ընելով։

Այս հանդիպումները ընդհանրապէս տեղի կ'ունենային սանդուխին վրայ, փողոցին մէջ։ Դռնապան հայր Սէլատոն դեռ բան մը նշմարած չէր։ Մերթ Կիյօմ, լուրջ ձեւ մը առնելով, կը հարցնէր մանկամարդ աղջկան.

—Հիմա կը հաւատա՞ք իմ բարեկամութեանս։

Թերեւս քիչ առաջինէն պիտի հաւատամ։

—Ինչ բանի կը սպասէք ապահով ըլլալու համար այդ մասին։

—Ժամանակին առաջ բերած փորձերուն։

Անգամ մը, Ռէժին տկար ու ընկճուած զգաց ինքզինքը եւ չկրցաւ աշխատանոց երթալ։ Հայր Սէլատոնի միջոցաւ նամակ մը ղրկեց տիկին Լըբրէնին։ Կիյօմ իրիկուան իմացաւ մանկամարդ աղջկան անհանգստութիւնը, երբ դռնապանին անոր սենեակէն դուրս ելլելը տեսաւ։

—Օրիորդը հիւանդ է այսօր եւ չկրցաւ գործի երթալ, ըսաւ հայր Սէլատոն։

Կիյօմ մտատանջ եղաւ, բայց չհամարձակեցաւ հինգերորդ յարկը բարձրանալ։ Կիյօմի քունը չտարաւ. իրեն այնպէս կը թուէր թէ խեղճ աղջկան անհանգստութիւնը կ'աւելնար եւ օգնութեան կը կանչէր զինքը։ Յաջորդ օրն ալ, մտահոգ վիճակի մը մէջ էր։ Իրիկունը երբ տուն դարձաւ, դռնապանին հարցուց թէ Ռէժին ինչպէս էր։

—Հէ՛, հէ՛, կ'երեւայ թէ օրիորդով կը շահագրգռուիք։

—Բնակա՛ն չէ մի՞թէ. առանձին կ'ապրի ան ու ծնողք չունի։ Ոչ ոք կը շահագրգռուի անով։

—Այո՛, այո՛, բնական է, պատասխանեց դռնապանը։

—Ի՞նչպէս է օրիորդը։

—Միշտ տկար է։

—Այն ատեն պէտք է բժիշկ մը բերել։

—Բժիշկ չուզեր։

(Շարունակելի)

վճառումներ թօթուէ վրայէն ու չուարած չմնայ։ Արդէն, Մինաս էֆ. ալ կը մտածէր, ինչ որ ալ ըլլար, գործի մը ձեռնարկել վերջապէս, բայց, կարծես թէ իր վիճակին կարեկցող մէկու մը պզտիկ թելադրութեանը, քաջալերութեանը կը սպասէր ու հիմա որ այդ քաջալերութիւնը եւ թելադրութիւնը ուղղակի կնոջը կողմէն կու գար, մնական էր որ նոր եռանդ եւ աշխոյժ մը պիտի ստանար։

Որքան ալ խոնարհ գործ մը ըլլար, Մինաս էֆ. յօժար էր արդէն սիրով ստանձնելու։ Ուստի, քանի մը վաղեմի ծանօթ վաճառականներու դիմում ըրաւ ու խնդրեց իրենց մնայուն առեւտրական միջնորդը ըլլալ, ինչ որ սիրով ընդունուեցաւ, քանզի այն վաճառականներուն որոնց դիմեց, գիտէին թէ պարկեշտ մէկն էր ինք, որ չէր ուզած խարդախ սնանկութիւն մը հրատարակել։ Կարելի չէր մերժել անոր խնդիրքը։ Կարգ մը խարդախ միջնորդներէ ալ զզուած էին կարծես, որոնք՝ ժամ մը առաջ բամբնին, ժամ մը վերջը կ'ուրանային։ Ստուգիւ, այն վաճառականները որ իր ձեռքով սկսեր էին գնումներն ընել, գոհ կը մնային, քանի որ ինքն ալ ժամանակին բերքերու վրայ վաճառականութիւն ըրած ըլլալով արդէն, գիտէր օրինակի համար թէ ո՛ւր տեղի եգիպտացորենը, խաշխաշը, ոսպը, լուբիան ու ցորենը եւայլն աւելի յարգի կը նկատուէին, ո՛ր կողմերէն կ'ուզուէին, ինչ արժէք կրնային ունենալ, ինչ տեսակի վրայ էին եւայլն։

Կարճ ժամանակի մը մէջ՝ բերև կատարելապէս ուղղամիտ միջնորդ՝ թէ՛ վաճառողներուն եւ թէ գնողներուն կատարեալ վստահութեանը արժանացած ըլլալով՝ Մինաս էֆ. կրցաւ վերջապէս, քիչ թէ շատ ապրուստ մը ճարել։ Տանը վրայի յարկն ալ վարձու տուած էին նոյն ատեն. ու միայն ասով չէր լմննար, կինը, Սարինէն ալ լաւ ձեռագէտ մը ըլլալով արդէն, սկսեր էր ուրիշներուն կար կարել։ Դաշնակը, որ երեք տարի առաջ աւրուած է բռնելով Պոլիս ղրկած էին, չէր վերադարձած ալ եւս... որուն յաջորդած էր մեքենայ մը, անոր վրայ Սարինէի ձեռքերը կ'աշխատէին, ապրուստի հոգը մասամբ մը թեթեւցնելու համար։ Շատ տարիներէ հետէ, տանը սպասուհին ալ ճամբուած էր. կերակուրի, լուացքի եւայլնի՝ Սարինէի մայրն էր որ հոգ կը տանէր։

Այսպէս, դէշ աղէկ, վերջապէս, հետզհետէ վարժուելով, ընտանեկան սկսեր էին խնայողներու յատուկ այդ անհրաժեշտ կեանքին ապրելակերպին ալ, թէեւ անցեալը յիշելով մերթ, մայր ու աղջիկ խոր հառաչներ կ'արձակէին եւ արտասուքն անհուն տրտմութեամբ մը կը լեցուէր։ Կար բան մը որ իրենց, ամենէն աւելի մտատանջութիւն եւ մտահոգութիւն կու տար, ան ալ տունին գրաւի նկրքեւ դրուելն էր, որուն համար առնուած 200 ոսկին, որուն վրայ երկու տարի անցեր էր, տոկոսովը անվճար կը մնար տակաւին։ Թէեւ կարելի էր այդ պարտքն ալ գոցել, բայց տանը ծախել պէտք էր այն ատեն, որ 300-350 ոսկի կ'արժէր։ Բայց տարկամահու չափ դժուար ու անտանելի կ'երեւար իրենց, մինչդեռ յիշեալ պարտքին ազատելու համար ալ, տակէ դատ ո՛չ մէկ միջոց ունէին դժբաղդաբար...։

Սամսոն (Շար.) Պ. Գ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Կարեւոր զեկոյցներ Անգլիոյ Խորհրդարանին մէջ. — Բրէթորիայի բանակցութիւններուն եզր. — Պոէր պետերը. — Երկրակալութեան կուսակիցները. — Բանակցութիւնները խզուած. — Ամսթէրտամի մէջ. — Անգլիոյ լրագիրները. — Տոքդ. Լէյտսի յայտարարութիւնը. — Պոէրական աղբիւրէ լուրեր։

Լոնտոն, 18 ապրիլ. — Լորտերու ժողովին մէջ, այս իրիկուն, սա խօսքերը փոխանակուեցան Բրէթորիայի մէջ հաշտութեան համար կատարուած բանակցութիւններու մասին։ Ժողովականներէն մէկը հարցուց նախարարապետ Լորտ Սոլզպէրիի թէ ինչ տեղեկութիւն կայ պոէր պատուիրակներուն ձեռնարկներուն եւ հաշտութեան մասին կատարուած բանակցութեանց վրայ։ Լորտ Սոլզպէրի պատասխանեց.

«Այս առտու քանի մը տեղեկութիւններ ստացանք, որոնք, սակայն, այնքան մանրամասն չեն։ Լորտ Միլնէր եւ Լորտ Քիչնէր երկու անգամ խորհրդակցութիւն կատարեր են պոէր պատուիրակներուն հետ, որոնց պահանջումին վրայ Լորտ Քիչնէր, զինուորական պատճառներով զինադադար մը մերժելով հանդերձ, հաւաներ է դիւրութիւններ ընծայել, որպէս զի պոէրական զանազան զօրախումբերէն ներկայացուցիչներ ընտրուին եւ գումարուին՝ կացութիւնը քննելու համար։ Պոէր պետերը, այդ նպատակով, Բրէթորիայէն մեկներ են, որով երեք շաբաթէն հազիւ կարելի պիտի ըլլայ բանակցութիւնները վերսկսիլ։ Այս է ամբողջ բանլիքս։»

Երեսփ. Ժողովին մէջ ալ Պ. Պալֆուր միեւնոյն յայտարարութիւնը ըրաւ։ Լոնտոնի հանրային կարծիքը, որ ամբողջ շաբթը յոյսի ու վհատման մէջ տարուբերուեցաւ, եւ երէկ բաւական յուսահատ էր, այս իրիկուն յանկարծ սկսաւ լաւատեսութիւն ցոյց տալ՝ նախարարական վերոգրեալ յայտարարութիւններուն հետեւանքով։ Անգլիական քոնսոլիտէն, որ երէկ $93\frac{5}{8}$ էր, այս իրիկուն $94\frac{5}{8}$ է, ինչ որ բաւական կարեւոր բարձրացում մըն է։ Խորհրդարանի շրջանակներուն եւ քաղաքական ակումբներուն մէջ սապէս կը մեկնեն Լորտ Սոլզպէրիի եւ Պ. Պալֆուրի յայտարարութիւնները. — Լորտ Քիչնէր Անգլիոյ կառավարութեան պայմանները հաղորդեց Բրէթորիա գտնուող պոէր պատուիրակներուն։ Պ. Շթայն ու ընկերները անգլիականքով ընդունած են բրիտանական պայմանները եւ գացած իրենց զօրախումբերուն մօտ, որպէս զի իրենց մարդերը համոզեն թէ Լորտ Քիչնէրի առաջարկութիւնները օգտակար են եւ անհրաժեշտ։ Բրէթորիայէն պոէր պետերուն մեկնումը՝ յակեւմն կերպով հաստատ է հաշտութեան։ Երկրակալութեան կուսակիցները, սակայն, այդ տեսակ ենթադրութիւն մը չեն ըներ։ Սըր Հէնրի Քէմպըլլ Պէնըրմէնի կուսակիցները միեւնոյն կարծիքը ունին։ Եթէ հարցուի թէ ինչպէս կարելի է այդ եզրակացութեան յանգիլ, կը պատասխանեն. — «Կառավարութեան յայտարարութեանը համաձայն, պոէր պետերն են որ ուզեր են խորհրդակցիլ Լորտ Քիչնէրի հետ»։ Ասկէ ցոյց կու տայ թէ Պոէրները փափաքող են հաշտութիւն ձեռք բերելու։ Եթէ Լորտ Քիչնէրի հաղորդած պայմանները մերժել ուզէին, տակէ պիտի կրնային ըսել անոր՝ խոստանալով իրենց մարդոցը ներկայացնել անգլիական առաջարկութիւնները. անշուշտ կարծած են թէ իրենց մարդիկը կրնային ընդունիլ այդ առաջարկութիւնները։ Այս է Ուէսթմինսթըրի եւ Լոնտոնի քաղաքական ակումբներուն մէջ տիրող կարծիքը։ Արտաքին գործոց պաշտօնարանին եւ կառավարական շրջանակներուն մէջ, երէկուընէ ի վեր, տիրող կարծիքը նշանակալից յեղաշրջում մը ստացած է։ Այդ տեղերը անշուշտ աւելի խոհեմութիւն կայ. չըսուիր թէ հաշտութիւնը ապահովուած է, բայց կը յայտարարուի որ Պոէրները հիմա համոզուած են թէ պատերազմին շարունակութիւնը անկարելի եւ անօգուտ է, եւ թէ անոնց պետերը տրամադիր կ'երեւան Անգլիոյ պայմանները ընդունիլ տալու իրենց մարդոց։ Այդ պայմաններուն համար կ'ըսուի թէ գրեթէ միեւնոյնն են 1901 մարտին Լորտ Քիչնէրի կողմէ Լուի Պոթայի եղածներուն, առանց կարեւոր տարբերութեան մը։ Այդ շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ վերջին երեւոյթը յառաջդիմութիւն մըն է դէպ ի հաշտութիւն, սակայն առաջադրուած նպատակը տակաւին հեռու է։ Անգլիոյ պոէրասէր շրջանակներուն մէջ բոլորովին տարբեր կարծիք մը կայ։ Անոնք կ'ըսեն թէ պոէր պատուիրակները Բլէքֆոնթէյնի մէջ հաւաքուած ատեն, Լորտ Քիչնէր խնդրեր է անոնցմէ Բրէթորիա երթալ, ընելու Անգլիոյ լաւագոյն պայմանները, որոնք արդիւնք են նոտապաշտ թագաւորին ազդեցութեանը։ Պոէրական բոլոր զօրավարները պատասխաներ են այդ հրաւէրին։ Լ. Քիչնէր իր ծանօթ ճարտարութեամբը բաւական մեղմ պայմաններ առաջարկեր է։ Պոէր պետերը լսելով Լորտ Քիչնէրի յայտարարութիւնները, խոստացեր են զօրախումբերու պետերուն հետ խորհրդակցիլ այդ պայմաններուն վրայ։ Այդ պայմանները հաշտութեան հիմքը առաջ բերելու համաձայնութիւն չունէին եւ պոէր պետերուն Բրէթորիայէն մեկնումը՝ հաշտութեան բանակցութեանց բոլորովին խզումը կը նշանակէ։ Քիչ ատենէն, երբ պոէր պետերը իրենց զօրախումբերուն մօտ հասնին, պիտի սկսին գործադրել ձմեռուան եղանակին ծրագիրը՝ նախապէս որոշուածին համաձայն, եւ անոնք որ հաշտութիւնը մօտ ըլլալուն կը հաւատային, մեծ յուսախաբութիւն մը պիտի ունենան։ Այս է կարծիքը Լոնտոնի Պոէրասէրներուն։

Բեռլին. — Գերման թերթ մը, որ ընդհանրապէս խրախոյս է պոէրական գործերու, իր ստացած ստոյգ տեղեկութիւններուն համաձայն, կը ծանուցանէ թէ հաշտութեան բանակցութիւնները իրապէս խզուած են։

— Ամսթէրտամէն առնուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ հաշտութեան պայմաններու մասին Տէյլի Մէյլի հրատարակութիւնները չինծու են։ Պոէր պատուիրակները շատ դժգոհ կը շարժին ներկայ կացութեան հանդէպ, բայց կը կարծուի թէ Հոլանտա գտնուող պոէր պատուիրակներուն եւ հարաւային Ափրիկէի պոէր պետերուն միջեւ ընծայուած հեռագրաթելի միջոցաւ բանակցութիւններ կը կատարուին։

Լոնտոն. — Թայմզ, որ մինչեւ իր ընթերցողները յորդորած էր շատ լաւատես չըլլալ, հաշտութեան բանակցութեանց վերջին լուրերուն վրայ խօսելով աւելի յուսալից կ'երեւայ եւ կ'ըսէ թէ Պոէրները սկսած են ըմբռնել հարաւային Ափրիկէի ճշմարիտ կացութիւնը։ Թայմզ կ'ըսէ թէ հիմնական պայմաններուն հիմք միեւնոյնն է տարի մը առաջ Լուի Պոթայի առաջարկուածներուն։ Տէյլի Քրոնիքլ, ընդդիմադիր կուսակցութեան թերթը, կ'ըսէ թէ պատճառներ կան կարծելու որ պոէր պետերը, կամ գէթ անոնցմէ մէկ քանին, փափաքող են որ իրենց պատուիրակները որոշեն [illegible] դադարումը։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ պահէ դատ ուրիշ բան մը ենթադրել կարելի չէ, քանի որ յայտնի չէ թէ պոէր պետերը մարդասիրական զգացում ունի՞ն թէ ոչ։ Մորնինկ Լիտըր, միեւնոյն կուսակցութենէն, կ'ըսէ թէ Բրէթորիայի խորհրդակցութիւնը յուսացուածին չափ գոհացուցիչ արդիւնք մը ունեցած չէ, քանի որ իրական համաձայնութիւն մը չկայ։

Ուրեխթ. — Տոքդ. Լէյտս սա յայտարարութիւնը ըրաւ Տէյլի Նիւզի թղթակցին. — «Բացարձակ անկախութիւն» բացատրութիւնը նշանակութիւն մը չունի, մանաւանդ երբ գործածուի Պոէրներուն նման ազգի մը համար՝ որոնք պատերազմէ սկսելէն առաջ բացարձակապէս անկախ չէին։ Պոէրները ընդհանուր ներում պիտի պահանջեն Բարկլեյայի գաղթականներուն եւ բոլոր ապստամբներուն համար զորս վտարուելու պիտի ըլլար լքանել այս միջոցին։ Պոէրները ընաւ պիտի չհաւանին անպայման կերպով անձնատուր ըլլալ եւ թէ ներկայ բանակցութիւնները վերջնական համաձայնութեամբ մը տանելէ առաջ պիտի փափաքին Բրիւկէր նախագահին կարծիքը։ Պոէրները պէտք եղածէն չափ թէ՛ մարդ ունին եւ թէ՛ ռազմամթերք. միայն դրամի նեղութիւն կը քաշեն իրենց վիրաւորներուն համար. հիւանդ շատ քիչ ունին։ Անգլիացի վիրաւորները երբ իրենց ձեռքը իյնան, չեն կրնար դարմանել, դրամի նուազութեան հետեւանքով։

Լա Հէ, 19 ապրիլ. — (Բարիզեան գործակալութենէ մը). — Պոէրական շրջանակներուն մէջ այնպէս կը նկատեն թէ պոէր պատուիրակներուն Բրէթորիայէն մեկնումը բանակցութեանց խզումի մը հաւասար է։ Անգլիական լրագիրները կը ջանան իրողութեանց տարբեր գոյն մը տալ՝ ծանուցանելով որ պոէր պետերը, պատրաստ ըլլալով ընդունիլ անգլիական առաջարկութիւնները, պիտի երթան խորհրդակցիլ իրենց զօրախումբերուն հետ։ «Այդ իրողութիւնը հաւանական չէ, մանաւանդ անոր համար որ Օռանժի եւ Թրանսվալի կառավարութիւնները հաշտութեան պայմաններուն վրայ դեռ խորհուրդ չեն հարցուցած Եւրոպա գտնուող իրենց պատուիրակներէն, ինչպէս որոշած էին ընել ի հարկին եւ ինչպէս անցեալ տարի ըրաւ Լուի Պոթա։ Անգլիական լուրերուն հակառակ, պոէր պետերը չեն որ խնդրած են բանակցիլ հաշտութեան պայմաններուն վրայ, այլ Լորտ Քիչնէր անոնց կարծիքը ուզեր է առդ. Բուրերի առաջարկութեանց եւ բրիտանական կառավարութեան պատասխանին վրայ։ Պոէր պետերը իրենք իրենց խորհրդակցելէ ետքը, պատասխաներ են Լորտ Քիչնէրի թէ չեն կրնար կարծիք մը յայտնել։ Լորտ Քիչնէր խոյն մանաւանդ կառավարումը մը գրեր է Պ. Պ. Շալք-Պուրկէրի եւ Ռէյցի տրամադրութեամբ տալ. անոնք ուժ օր փնտռելէ ետքը միայն կրցեր են հանդիպիլ Շթայնի ու Տէվէթի։ Պոէր պետերը յետոյ հաւաքուեր են Բրէթորիայի մէջ՝ իրենց տեսութիւնները պարզելու համար Լորտ Քիչնէրի, բայց բաւական մեծ անհամաձայնութիւններ տիրելուն համար, անշուշտ երկու կողմէն իրարմէ բաժնուած են առանց բան մը ըրած ըլլալու։ Անգամ մը եւս անգլիական այս ձախողութիւնը եւ Պոէրներուն մերժումը սխալ երեւոյթի մը տակ կը ներկայացնեն՝ հաւատցնել տալու համար թէ Պոէրները ալ եւս պիտի չկրնան դիմադրել։»

ՅԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Օտարատեաց զգացումը. — Չինական զինուորներ. — Ըմբոստներ. — Վլատիվոստոքի մէջ։

Շանկայ, 18 ապրիլ. — Չինացի բարձրաստիճան պաշտօնատար մը տեղեկութիւն կու տայ թէ վերջերս Բէքինէն առնուած գաղտնի հեռագիրներու նայելով, կառավարական շրջանակներուն մէջ անհանգստութիւն մը կայ, որ պատճառ է Չինաց հիւսիսային կողմը բնիկ զինուորներու օտարատեաց զգացումներուն։ Այդ զգացումը քանի մը պատճառներէ առաջ կու գայ, նախ միջազգային զօրքերուն կողմէ Թիէնձինի գրաւման շարունակութիւնը եւ յետոյ տեղւոյն վճարուելիք հատուցմանց անհրաժեշտ ընծայած տուրքերը, միսիոնարներու պահանջումները եւայլն։ Հօ-Նանի ու Չի-Լիի մէջ, վերջերս, քրիստոնեաներուն դէմ եղած յարձակումները ցոյց կու տան թէ օտար դեսպաններուն եւ Չինաստանի մայրաքաղաքին պաշտօնատարներուն միջեւ տիրող մտերմական յարաբերութեանց հակառակ, տակաւին ծանր [illegible] կը փախցուին։

— Բաւանկ-Սիէն Չինացի սեղանաւոր մը, որ Հոնկ-Քոնկ ապաստանած է, կը յայտարարէ թէ ըմբոստները հիմա երեւան քաղաքներու կամ գիւղերու տիրացած են։ Անոնք յայտարարութիւն մը հրատարակած են, որով կ'ըսեն. — «Չինացի ըլլալ կ'ուզենք. ուրիշ չենք։ Օտարները կը կառավարեն զմեզ։ Մանչուրիացիները միթէ օտարականներ չե՞ն։ Մեր պահանջումները նկատողութեան չեն առնուիր։ Մանդարինները կաշառուած են, տարեմուտքի ժողովուրդներուն ծախեցին Չինացիները, առանց մեր գիտութեան պատերազմ հրատարակեցին եւ հիմա կ'ուզեն մեր տուրքերը աւելցնել, պատերազմի տուգանքը հատուցանելու համար։» Յայտարարութիւնը զանազան պահանջումներ ըրած դատ կը պահանջէ պաշտօնեաներու վաճառականութիւնը։ Կը յարէ թէ տեղեկագիրները պէտք չէ խոշտանգուին, վաճառականները պէտք է պաշտպանուին։ Այդ անձերը Հոնկ անունը կու տան իրենց. պետերուն անունն է Թայ-Բինկա, որ արձանագրուած է իրենց դրօշներուն վրայ։

— Վլատիվոստոքէն կը հեռագրեն թէ ութ հազար Չինացիներ ու Քորէացիներ մարտի մէջ հոն ցամաք ելեր են՝ Մանչուրիոյ եւ Ուսուրիի երկաթուղիներու շինութեան աշխատելու։ Քիչ ատենէն ալ քանի հազար Չինացիներ, մանաւանդ Չէ-Ֆուէն Վլատիվոստոք պիտի ժամանեն, անոնք ալ համբողութ շինութիւններու պիտի աշխատին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պ. Սիբիակինի յաջորդը. — Ներքին գործոց նոր նախարարը. — Պ. տը Բլէվէի ասպարէզը։

Բեդերսպուրկ, 18 ապրիլ. — (Թայմզի հեռագիր). — Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Ֆինլանտիոյ նախարար Պ. տը Բլէվէ Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարար կարգուած է, փոխանակ վախճանեալ Պ. Սիբիակինի։ Պ. տը Բլէվէի պաշտօնական ասպարէզը պատիւ կը բերէ իրեն. շատ ճարտարամիտ եւ մշակուած մաքի տէր անձնաւորութիւն մը կը նկատուի։ Երկրորդ անգամն է որ կարեւոր պաշտօնի մը գլուխը կը կոչուի։ Աղեքսանդր Բ. կայսեր մահուանէն ետքը, 1881ին, ոստիկանութեան տեսուչ կարգուեցաւ։ Հաւանական չի նկատուիր որ նախարարին փոփոխումով Ռուսիոյ ներքին քաղաքականութիւնն ալ փոխուի։ Ֆինլանտիոյ մէջ Պ. տը Բլէվէի հետեւած ընթացքը կ'ապացուցանէ թէ կատարելապէս համամիտ է Պ. Սիբիակինի քաղաքականութեան։ Ներքին գործոց նոր նախարարը ծնած է 1846ին։ Մոսկուայի համալսարանին մէջ իրաւաբանութիւն ուսանելէ ետքը, դատական պաշտօնատար մտած է. յետոյ Բեդերսպուրկի մէջ ընդհանուր դատախազութիւն ըրած է. 1881ին ոստիկանութեան տեսուչ կարգուելով կազմած է հիմնական ոստիկանական դրութիւնը։ 1891ին ներքին գործոց նախարարութեան օգնական եղած է. նաեւ վարած է քարտուղարութիւնը սոյն յանձնաժողովին՝ որուն կը նախագահէր Նիքոլա Բ.։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Հարցադրումներ. — Ճիպրալթարի խնդիրը. — Իրլանտայի մասին առաջարկ մը. — Պ. Ուինտըմի պատասխանը։

Անգլիական Խորհրդարանի անցեալ հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, կարգ մը շահեկան հարցումներ եղան կառավարութեան։ Պ. Կիպսըն Պօուլս հարցադրում մը ըրաւ Ճիպրալթարի վրայ, ըսելով թէ հարկ եղած աշխատութիւնները կատարուած են Ճիպրալթարի մէջ, պաշտպանելու համար ծովածոցին մէջ գտնուած անգլիական նաւատորմը ընդդէմ այն մարտկոցներուն, որոնք սպանիական հողին վրայ կրնան շինուիլ։ Պ. Պալֆուր պատասխանեց թէ որ եւ է փոփոխութիւն չկայ վերջին նստաշրջանէն ի վեր, ուր վիճաբանուեցաւ այդ մասին։ Երեսփոխան Պ. Ռէտմընտ պահանջեց Իրլանտայի մէջ վերջերս ձեռք առնուած խիստ միջոցները դադրեցնել։ Իրլանտայի նախարար Պ. Ուինտըմ պատասխանեց թէ կառավարութիւնը քաղաքական շարժառիթներէ չէ առաջնորդուած, այլ կ'ուզէ օրէնքը յարգել տալ։ Նախարարը յայտարարեց թէ մեղապարտ կամ բռնի արարք մը ի գործ դրուած չէ Իրլանտայի մէջ, բայց գրաւի տակ առնուած ագարակներուն թիւը կը շատնայ հետզհետէ. մարտի մէջ անոնց թիւը կը հասնէր վաթսունվեցի։ Իրլանտական դաշնակցութեան ազդեցութիւնը պէտք չէ չափազանցել, բայց անգլիական ալրանքները անպաշտօնութեան մասնելու գործը հիւանդութիւն դարձած է, որ հետզհետէ կը ծաւալի. պէտք է ջնջել զայն։ Պ. Ռէտմընտի առաջարկը մերժուեցաւ 148ի դէմ 243 ձայնով։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ջրանցքի խնդիրը. — Պ. Մորկանի բանախօսութիւնը. — Բանամայի ջրանցքին բրոթոքոլը եւ Քոլոմպիա. — Դրամական վէճ մը Մ. Նահանգաց եւ Մեքսիկայի միջեւ։

Ջրանցքի յանձնաժողովին նախագահ ծերակուտական Պ. Մորկան յաջողեցաւ Սենատին վրայ դնել ջրանցքներու խնդիրը։ Այս նստաշրջանին մէջ՝ յոյս չկար որ արծարծուէր անիկա։ Պ. Մորկան բանախօսութիւն մը արտասանեց ի նպաստ Հէբպըրնի օրինագծին որ Նիքարակուայի ջրանցքին շինութիւնը կ'առաջարկէ։ Ծերակուտականին կարծիքով, Նիքարակուայի ջրանցքը կարելի է շինել խնդրուած վարկերով։ Քաղաքական տեսակէտով, Պ. Մորկան Նիքարակուայի ջրանցքը նախամեծար կը համարի Բանամայի ջրանցքին, իր ընծայած երաշխաւորութիւններուն համար։ Պ. Մորկան ի վերջոյ կը յայտարարէ թէ ջրանցքի յանձնաժողովը պաշտօն չունի Բանամայի ընկերութեան առաջարկները ընդունելու, որուն ունեցած սեփականութեանց ու առանձնաշնորհումներուն վաւերականութեան վրայ տարակոյս կայ։

— Բանամայի ջրանցքին բարեփոխուած բրոթոքոլը, որ Քոլոմպիական կառավարութեան կողմէ ներկայացուած է, արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի յանձնուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ ծրագրուած դաշնագրին փոխանակութենէն մէկ ամիս յետոյ, Մ. Նահանգները պիտի վճարեն Քոլոմպիոյ եօթը միլիոն տոլարի գումար մը եւ շինութեան աւարտելէն տարի մը սկսեալ, Մ. Նահանգները տարեկան որոշեալ գումար մը պիտի վճարեն Քոլոմպիոյ։ Խառն յանձնաժողով մը պաշտօն պիտի ունենայ կարգադրելու ջրանցքին շրջակայքի հողերուն վերաբերեալ բոլոր խնդիրները։ Նաեւ խառն ատեանութիւն մը պիտի կազմուի։

— Մ. Նահանգաց եւ Մեքսիկայի միջեւ երկար ատենէ ի վեր գոյութիւն ունեցող վէճի մը կարգադրութիւնը յանձնուեցաւ Լա Հէի Իրաւարար Ատեանին։ Այն ժամանակ երբ Քալիֆորնիա կը պատկանէր Մեքսիկայի կառավարութեան, այս վերջինը գրաւած էր եկեղեցիին բոլոր կալուածները կղերին թոշակ վճարելու պայմանաւ։ Բայց երբ Քալիֆորնիա կցուեցաւ Մ. Նահանգաց, այս վերջինը չուզեց վճարել եկեղեցականներու յատկացուած թոշակը, որոնք այսօր հինգ միլիոն տոլար կը պահանջեն այդ հաշուէն։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Բժիշկներու ախտաճանաչութիւնը. — Թիֆոյին պատճառը. — Վեհապետական հեռագիրներ. — Նպաստաւոր վիճակ. — Խնամակալութիւն։

Լա Հէ, 18 ապրիլ. — Պաշտօնաթերթին արտակարգ մէկ թիւը կը ծանուցանէ թէ բժիշկները համոզուած են որ Վիլհէլմինա թագուհին թիֆոյէ կը տառապի, բայց հիւանդութիւնը սովորական ընթացքին կը հետեւի։ Հիմա որ հիւանդութեան հանգամանքը հաստատուած է, ընդհանուր հետաքրքրութիւն մը կայ թէ թագուհին ինչպէս վարակուած է այդ հիւանդութենէն. Լօէլօյ անոյշ ջուրերը շատ լաւ են եւ թագուհին բժշկական դրութեան համաձայն միայն կաթ կը խմէ։

— Աւստրիոյ կայսրը, Բորթուկալի թագաւորը եւ ուրիշ վեհապետներ հեռագրով տեղեկութիւն ուզեցին հիւանդին վիճակին վրայ։

Ամսթէրտամ. — Վիլհէլմինա թագուհիին շուրջը գտնուողները սկսած են սիրտ առնել, վասն զի հիւանդութիւնը երկիւղալի հանգամանք մը չունի։ Բժիշկներն ալ կ'ըսեն թէ կացութիւնը վտանգաւոր չէ։ Հիւանդապահ մը միշտ կը հսկէ թագուհիին անկողնին մօտ։ Բժիշկները օրը երեք անգամ կ'այցելեն։ Կ'ըսուի թէ հիւանդութիւնը առաջ եկած է վերջին ցուրտերէն։

— Արքունական պալատին վրայ ծանուցում դրուեցաւ թէ թագուհին թիֆոյէ կը տառապի։

— Կ'ըսուի թէ Խորհրդարանը պիտի գումարուի, ի հարկին խնամակալի մը անուանման վրայ խորհրդակցելու։

ԵՐՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Փոփոխութեան լուրեր. — Հերքում մը. — Աւստրիա ու Գերմանիա. — Կէս-պաշտօնական զեկոյց մը։

Հռոմ, 19 ապրիլ. — Նոյէ Ֆրայէ Բրեսէի թղթակիցը կ'ըսէ թէ արտօնուած է հերքելու Ճիորնալէ տ'Իթալիայի այն լուրը թէ Երրեակ Զինակցութեան զինուորական դաշնակցութեան մէջ փոփոխութիւններ եղած ըլլան։ Նոյն թղթակիցը կը յարէ թէ այդ դաշնակցութիւնը տակաւին չէ նորոգուած եւ մինչեւ հիմա քաղաքական հանգամանք ունեցող խնդիր մը չէ յարուցած։ Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ առեւտրական յարաբերութեանց բանակցութիւնները կը շարունակուին եւ կը յուսացուի թէ զօրաւոր հանգամանք մը ստանան։

Պերլին. — Բօսը կը հրատարակէ սա կէս-պաշտօնական զեկոյցը. — «Վիէննայէ զրկուած թղթակցութիւններուն մէջ ըսուած է որ Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսը, Վենետիկէ վերադարձին, Վիէննա հանդիպած ըլլայ՝ կարգադրելու Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ եղած կարգ մը անհամաձայնութիւններ։ Այդ լուրը հիմնուած է այն պարագային վրայ թէ ֆոն Պիւլով կոմսը, Պոլէնի մէջ, տեսակցութիւն մը ունեցեր է Վիէննայի գերմանական դեսպանին հետ, որ անկեղծութիւն տուեր է անոր թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ անվստահութիւն մը երեւան եկած է Գերմանիոյ դէմ. ուստի դեսպանը առաջարկեր է ֆոն Պիւլով կոմսին որ Վիէննա հանդիպի։ Այն միակ իրողութիւնը թէ Գերմանիոյ նախարարապետը իր ուղեւորութեանը միջոցին ընաւ չէ տեսած Վիէննայի դեր Բան դեսպանը, բաւական է ապացուցանել այդ լուրերուն սխալ ըլլալը։ Ֆոն Պիւլով կոմսը ոչ թէ անորոշ վստահութիւն մը փարատելու համար Վիէննա գնաց, այլ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ կարծիքի փոխանակութիւն մը կատարելու, Պ. Բրինէթթիի հետ ունեցած տեսակցութեան արդիւնքը հաղորդելու եւ Երրեակ Զինակցութեան վերանորոգման մասին ճամբաները յարդարելու։»

ԳՈՒՊԱ

Գուպայի նախագահին մեկնումը Մ. Նահանգներէն. — Գուպայի Խորհրդարանին ուղղուելիք պատգամագիրը. — Երեսփ. Ժողովը եւ Ծերակոյտը. — Նոր դաշինքը. — Դրամական խնդիր մը. — Առեւտրական դաշնագիր Մ. Նահանգաց հետ։

Գուպայի նախագահ Պ. Էսթրատա Բալմա Մ. Նահանգներէն մեկնեցաւ, երթալու իր պաշտօնին գլուխը անցնելու համար։ Մայիս 10ին գումարուելիք Գուպայի Խորհրդարանին ուղղուելիք պատգամագրի մասին Պ. Բալմա տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախագահ Պ. Ռուզվէլթի հետ։ Այս վերջինը կատարելապէս համաձայն գտնուեր է այդ պատգամագրին պարունակութեան, որ կը յառաջանայ Մ. Նահանգաց հետ սերտ բարեկամութիւն մը պահելու քաղաքականութիւնը։ Նաեւ փափաք կը յայտնէ որ կղզին բոլոր կուսակցութիւնները խմբուին Գուպայի ազգային կառավարութեան շուրջը։ Գուպայի Խորհրդարանը կը բաղկանայ 24 ծերակուտականներէ եւ 63 երեսփոխաններէ։ Ծերակոյտը կը բաղկանայ հողագործութեան զբաղողներէ եւ փաստաբաններէ. Երեսփ. Ժողովին մէջ, անդամները աւելի բազմաթիւ ընկերական դասակարգերու կը բաժնուին. 19ը փաստաբան, 15ը հողագործ, 10ը բժիշկ, 7ը զինուորական, 3ը ագարակ, 4ը վաճառական, 2ը սկիզբի գործարանատէր եւ 1ը քահանայ են։ Գուպայի վեց նահանգներուն կառավարիչներէն հինգը զօրավարներ են, որոնք մասնակցած են անկախութեան պատերազմին։ Կ'ըսուի թէ Գուպայի առաջին դաշինքը պիտի բաղկանայ հետեւեալ անձերէն. Պ. Պ. Ալֆրէտօ Զայաս, դատական նախարար, Թոմասօ Զամպրիբ, կրթական, Քարլոս Զալտօ, երկրագործական, առեւտրական, Պէնժամէն Կիւերրա, հանրօգուտ շինութեանց եւ Մաքսիմօ Կոմէզ, նախկին ընդհանուր հրամանատարը, հանրային բարեկարգութեան նախարար։ Պատերազմական նախարարութիւն չպիտի ըլլայ, որովհետեւ խաղաղութիւնը եւ պաշտպանութիւնը Մ. Նահանգներէն կախում պիտի ունենան, Բլաթի օրինագծին համաձայն։ Կառավարութեան ու Խորհրդարանին ներկայացուելիք ամենէն ծանրակշիռ խնդիրն է 40 միլիոն բէսէթայի փոխառութիւնը, համբաւաւոր բանակին զինուորներուն յանձնելի թոշակներէն միացած։ Գուպայի ընտանիքները մեծ մասամբ, պահանջ ունին, հետեւաբար ընդհանուր բաղձանք մը կայ այդ հաշիններու փութով յարդարման համար, բայց նկատի առնելով Գուպայի գանձին անձուկ վիճակը, նախագահ Բալմա կոչում պիտի ընէ ժողովրդեան երկրասիրական զգացումներուն, աւելի նպաստաւոր ատենի մը յետաձգելու համար այդ հաշիւներուն կարգադրութիւնը։ Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Ռուզվէլթի եւ Գուպայի նախագահ Պ. Բալմայի միջեւ տիրող կատարեալ համաձայնութեան հետեւանքով՝ այս վերջինին հակառակորդները կը կոչեն զայն «Ռուզվէլթի խնամակալը»։

— Մ. Նահանգաց Երեսփ. Ժողովը 52ի դէմ 247 ձայնով քուէարկեց Գուպայի հետ կնքուած առեւտրական փոխադարձութեան դաշնագիրը, որուն համաձայն, կղզիին արտադրութիւններէն առնուած մաքսը 100էն 20 պիտի զեղչուի։ Այդ դաշնագրին վրայ աւելցաւ նաեւ բարեփոխեալ օրինագիծ մը, որուն համաձայն կը ջնջուի զտուած շաքարներէն առնուած յաւելուածական մաքսը։ Այս բարեփոխուած օրինագիծը ընդունուեցաւ 105ի դէմ 199 ձայնով։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Միրլիվայի աստիճան տրուեցաւ Իսքէչէի զայմագամ Նուրի պէյի։

— Իշլէտմէ գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Աքքայի հաշուակալ Նուրի էֆ., որուն յաջորդեց Միւնթէֆիքի հաշուակալ Ահմէտ Համտի էֆ. անոր ալ յաջորդեց Սէրէզի նախորդ հաշուակալ Նաջիփ էֆ.։

— Արչիպելագոսի կղզիներու նահանգին կրթական նախիք անուանուեցաւ Մէնթէշէի Մէհմէտ Էմին էֆ.։ Շիլէ գաւառակին նախիք անուանուեցաւ Հալէպի նախկին նախիք Սալի էֆ.։ Էրզրումի նահանգին Գուրբէշայ գաւառակին նախիք անուանուեցաւ Միխալիճի նախորդ նախիք Հասան Ֆեհմի էֆ.։ Ատանայի նահանգին Գարա Իսալը գաւառակին նախիք անուանուեցաւ Քէսքինլէրի նախորդ նախիք Հասան Ֆեհմի էֆ.։ Էսքիչէ նահանգին Շարքէօյ գաւառակին նախիք անուանուեցաւ Տօլմանի նախորդ նախիք Մէհմէտ Բէշիր էֆ.։ Աւլոնի նահանգին Լէուշնիէ գաւառակին նախիք անուանուեցաւ Պաքլոլի նախորդ նախիք Մէհմէտ Բիշար էֆ.։

— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Տրապիզոնի կառավարիչ Զիհնի փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ Իզմիրի երեւելիներէն եւ տեղւոյն վերաքննիչ ատեանին անդամ Թէվֆիք պէյի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ Սելանիկի նահանգին տէֆթէրտար Պէհճաթ պէյի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսեր Թոռ՝ Վինտիշկրացի իշխանուհին ու ամուսինը, երէկ առտու, հիւրընկալ Ահմէտ Ալի փաշայի հետ, Պոլսոյ կողմը անցնելով այցելեցին Մեծ-Շուկան, Պէտէսթէնը, Սուլթան Պայազիտի, Սուլթան Ահմէտի ու Այասոֆիայի մզկիթները, Ենկիչէրիներու ցուցահանդէսը եւ կայս. Թանգարանը։ Ժամը 6ին Բէրա Բէյէ դարձան ու հէսոբուած ճաշ ըրին իրենց սեղանակից ունենալով Ահմէտ Ալի փաշան։ Իշխանը ու իշխանուհին, ժամ 7ին, իրենց հիւրամեծարին հետ, այցելութեան գացին Աւստրիոյ դեսպանատուն, զինուորական կցորդ Պարոն Ֆոն Կիւլի տունը. յետոյ նորէն օթէլ վերադարձան։ Քիչ վերջը Աւստրիոյ դեսպանատունը երթալով այցելութիւն տուին դեսպանին եւ ֆոն Քալիչէ Պարոնուհիին։ Այդ առթիւ դեսպանատան բոլոր պաշտօնեաները ներկայացուեցան իշխանին ու իշխանուհիին։ Հիւրերը նորէն Պոլսոյ կողմը անցնելով, այցելեցին Թոփգաբու պալատը եւ կայս. Գանձարանը. յետոյ ծովեզերք իջնելով Բէնիսէր շոգենաւակով գացին Պէյլէրպէյի պալատը եւ յետոյ Տօլմա Պաղչէի քարափը ցամաք ելլելով, Բէրա վերադարձան։ Իշխանը ու իշխանուհին, շաբաթ օրը Քուէնիկին շոգենաւով դէպ ի Թրիէսթէ պիտի ուղեւորին, Գորֆուի ճամբով։

— Բոլոր դեսպանները եւ Կ. Պոլսոյ առաքելական պատուիրակութեան երեւելիները, երէկ, Բէրա Բէյէ գացին եւ իրենց անունը արձանագրեցին այցելուներու տոմարին մէջ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Երկրական նախարարը, երէկ, Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

— Իտալիոյ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռ գնաց եւ տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՊԱՏԷՆԻ ՄԵԾ ԴՈՒՔՍԸ. — Վեհ. Սուլթանը ականակուռ Իմթիազ պատուանշան նուիրեց Պատէնի Ֆրէտէրիք Վիլհէլմ մեծ դուքսին՝ անոր գահակալութեան յիսներորդ տարեդարձին առթիւ։ Մեծ դուքսը ազգական է Գերմանիոյ կայսեր։ Մասնաւոր պատուիրակութիւն մը մէկ քանի օրէն Քարլսրուհէ պիտի երթայ՝ այդ պատուանշանը յանձնելու մեծ դուքսին։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Լահովարի, երէկ առտու, Պուքրէշ ուղեւորեցաւ՝ ներկայ գտնուելու իր քրոջ՝ տիկին Կիքա Քօմանէսթիի յուղարկաւորութեանը։ Պ. Լահովարի հինգ-վեց օրէն Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ մարտ ամսուան հասոյթը եղաւ 173,000 օսմ. ոսկի։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Անատոլի երկաթուղիներու ընդհանուր անօրէն տոքթ. Զանտեր ու օգնական Պ. Հիւկնէր, առջի օրը, Պաղտատի երկաթուղիին համար երկար տեսակցութիւն մը ունեցան առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշայի հետ:

ԲԻՒԶԱՆԴԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Զատիկի առթիւ Ֆէնէրի մայր եկեղեցիին պատրիարքական աթոռը նորոգուած պահուն, մինչեւ հիմա անծանօթ արձանագրութիւն մը գտնուեցաւ: Ինչպէս յայտնի է, աւանդութեան մը նայելով այդ աթոռը Ոսկեբերանինն է: Արձանագրութիւնը չորս տախտակներու վրայ է՝ ուղղուած աթոռին պատուանդանին վրայ, որ մինչեւ հիմա կաշիով ու կերպասով ծածկուած էր: Արձանագրութիւնը յունարէն է, հետեւեալ բովանդակութեամբ. — «Լավրէնթիոս եպիսկոպոսին ծննդավայրը Աթէնք է...»: Վերջին բառը աւրուած է, բայց առաջին երեք գիրերէն կ'երեւայ թէ «որ չլնեց» ըլլալու է: Բիւզանդական հնագէտները կը կարծեն թէ այդ արձանագրութիւնը ԺԷ. կամ ԺԶ. դարուն կը վերաբերի. նաեւ անկարելի կը համարին որ Բիւզանդիոնի արքեպիսկոպոս Լավրէնթիոսի (Քրիստոսի 152 թուականին) համար եղած ըլլայ այդ արձանագրութիւնը:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ նախարարապետ Պ. Տանէվ Վիէննայէն անցած ատեն, այցելութիւն տալ ուզեր է Աւստրիոյ—Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսին, բայց կոմսը բացակայ ըլլալով, Պ. Տանէվ իր այցետոմսը թողուցեր է:

—Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանը, կիրակի օրը, Սոֆիայէն Էքսինոկրատ գացեր է, ուր պիտի մնայ մինչեւ Զատիկէն վերջը:

ԹԱՆԹԱՅԻ մէջ, (Եգիպտոս) կիրակի օրը ժանտախտէ երկու դէպքեր պատահեր են:

ՍԵՐՊԻՈՅ կառավարութիւնը Ս. Սավա պատուանշանին մեծ սպայութեան խաչը տուաւ Կէօրլիճէի Յունաց միտրապոլիտ Տ. Նէքթարիոսի. նաեւ Թաքովօ պատուանշանին հրամանատարութեան աստիճանը պետական Խորհուրդին անդամ Եանի Հոյի էֆ.ի:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ եգիպտացորենի համար շատ խնդրանք կայ:

—Շաքարին գինը նորէն ինկեր է:

—Կաշիի գիները բարձրացած են:

ԱՏԱԼԻԱՅԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.—Գոնիայի կուսակալութիւնը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, առաջարկած է մաքրել Ատալիոյ նաւահանգիստը, որպէս զի շոգենաւերը դիւրաւ կարենան մտնել եւ այդ կերպով նաւահանգիստին բերքերը կարելի ըլլայ շուտով արտածել: Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատողութեան առնելով այդ պարագան, որոշեց երկու հմուտ ճարտարապետներ ղրկել Ատալիա, նաւահանգիստին նկատմամբ հարկ եղած մասնագիտական քննութիւնները կատարելու:

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ կուսակալութիւնը գրեց Ներքին գործոց Նախարարութեան արտօնութիւն տալ Տիրէքէն մինչեւ Մարտին հեռագրական թել մը երկարելու համար:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ որոշմամբ ծանուցուեցաւ ամէն կողմ թէ կառավարական պաշտօնարաններու կողմէ գնուած չէքերը, գնման թուականէն սկսելով, տուրքի ենթակայ չեն:

ՈՍԿԱՐԻ ՄԻՍ.—Դատական Նախարարութիւնը ու քաղաքապետութիւնը նկատելով որ մսավաճառները, առանց անոր տեղ դնելու եղած արգելքը, միշտ հիւանդ ոչխարներու միսեր կը ծախեն, ինչ որ կարգ մը հիւանդութեանց պատճառ կ'ըլլայ, եւ նկատելով որ այդ տեսակ մսավաճառները պէտք է խիստ պատիժներու ենթարկել, մինչդեռ Պատժական Օրէնքին մէջ այդ մասին տրամադրութիւն մը չկայ, հարկ դատեցին մասնաւոր յօդուած մը աւելցնել նոյն Օրէնքին վրայ: Խնդիրը հաղորդուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին:

ՁՈՒԱՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Պիլանճըզատէ Օսման էֆ.ի մենաշնորհ տրուեցաւ ձուանի գործարան մը հաստատելու Պրուսայի նահանգին Ինէկէօլ գաւառակին կեդրոնին մէջ:

ՊԷՐԼԻՆԻ օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ Համտի պէյ ապրիլ 11ին (Ն. Տ.) ներկայ գտնուեր է Վիլհէլմ կայսեր կողմէ անձնապահ զօրագունդին սպաներուն տրուած հացկերոյթին: Համտի պէյ արժանացեր է Վիլհէլմ կայսեր մեծարանքներուն:

ԼՈՒՍՆԻ ԽԱՒԱՐՈՒՄԸ երէկ գիշեր տեղի ունեցաւ, բայց օդը ամպոտ ըլլալով կարելի չեղաւ աչքէ մը տեսնել: Խաւարումը սկսաւ ժամ 12.4.24ին եւ աւարտեցաւ 3.49.38ին:

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ռուսական հիւպատոս Պ. Իլարիէնով Աթոսլեռ գացեր է, Զատիկի տօները հոն անցընելու համար:

ՀԱՐՍԱՆԻԹ.—Եէնի-քէօյի, Սթէնեայի ու Էմիրկէնի մէջ հարսանիթ ծագած ըլլալուն համար, այդ տեղերու նախնական վարժարանները տասներկու օրուան համար փակուեցան:

ԿԱՐՄՐԱԽՏ.—Գարթալի մէջ կարմրախտէ նոր դէպք չէ պատահած:

—Մալթէբէի մէջ նոյն հիւանդութենէն նոր դէպք մը պատահեր է. նաեւ ուրիշ մը մեռեր է: Հարկ եղած ախտահանումները կատարուեր են:

ԳՈՍՈՎԱՅԻ նահանգին նախորդ Մէքթուպճի Մէհմէտ Րաշիտ էֆ.ի 1350 դրուշ յատկացուեցաւ՝ իբրեւ անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ:

ԲՈՒՐԴԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ թէ վաճառականութեան համար հանուած, ինչպէս նաեւ պարզ ջուրով լուացուած բուրդերն ալ տուրք մը պէտք է գանձել՝ անասուններու առողջապահական կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ Ընկերութեան վերջին նիստին մէջ միքրոպագիտական ախտաճանաչումին անօրէն Տոքթ. Ռէմլինժէ հարսանիթի վրայ խօսելով անոր ճարակման եղանակին վրայ ընդարձակ տեղեկութիւններ տուաւ, յաւելլով նաեւ թէ այդ հիւանդութիւնը նամակի միջոցաւ ալ կրնայ փոխանցուիլ: Յետոյ խօսուեցաւ թոքախտին դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ. որոշուեցաւ երեք բժիշկներէ յանձնաժողով մը կազմել՝ օսմ. երկիրներու մէջ այդ ախտին ճարակումը արգիլելու մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար.

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը ու Լէտի Օ'Քոնոր, երէկ կիրակի, սեղան մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպաններէն ոմանք:

ԱԼԻՒՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ. — Ռուսճուքէն Օննիկ Ճուլեան, Յակոբ Պուլղեան եւ Միհրան էֆ.ները ձեռնհաս պաշտօնարանէն արտօնութիւն ուզեցին՝ ալիւրի շոգեշարժ գործարան մը հաստատելու համար:

ՍՈՒՐԻՈՅ նահանգը ասպատակող Նիհար—էլ—Պէլիք անուն աւազակը՝ Մէհմէտ աշիրէթէն, որ քանի մը տարիէ ի վեր կը փնտռուէր, անապատին մէջ ձերբակալուեր ու Համայի տեղական կառավարութեան յանձնուեր է:

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը գրեն Տէյլի Մէյլի թէ որոշուեր է պահականոցներ շինել հապէշական սահմանագլուխին վրայ: Մենելիք հաւաներ է այդ շինութեանց:

ԱՆՏԱՌԻ ՔՆՆԻՉՆԵՐ.—Պիգա գաւառակին անտառներու քննիչ Զիհնի էֆ. նոյն պաշտօնով Շքոտրայի նահանգը փոխադրուեցաւ, փոխանակ Միհրան էֆ.ի, որ Գոսովայի անտառներու քննիչ կարգուեցաւ: Գոսովայի անտառներու քննիչ Յովսէփ էֆ. Գարասի փոխադրուեցաւ, փոխանակ Իպրահիմ էֆ.ի որ նոյն պաշտօնին կոչուեցաւ Պիգա գաւառին մէջ:

ԹՈՒՐՍԻՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ տեղւոյն մաքսատունը գտնուող ուխտաւորներուն մէջ քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահեր:

ԿԻՒԼԽԱՆԷԻ ախտաբանական հիւանդանոցին նորընտիր վերատեսուչ տոքթ. Տիք մայրաքաղաքս եկաւ եւ պաշտօնագրութիւնը ստորագրուած ըլլալով գործի ձեռնարկեց: Տոքթ. Տիք որ Համպուրկի հիւանդանոցի բժշկապետին օգնականն է, յիսուն ոսկի ամսաթոշակ պիտի ստանայ մինչեւ 1904 յունիս:

ԱՐՄՏԻՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.—Պոլսոյ արմտիքի հրապարակին վիճակը տակաւին անփոփոխ է. քիչ մը կակուղ ու կարծր ցորեն միայն ծախուեցաւ: Կակուղ ցորենին գինն է 10 ¼—11 ¼ ղրուշ եւ կարծր ցորենինն ալ 30 ½—33 փարա: Անատոլըէն երէկ 17,500 քիլէ ցորեն բերուեցաւ:

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ ձմեռուան եղանակին Ջերմանոցի մէջ հաւաքուած թթենիի տերեւներով սնուցած շերամի հունտերը խոզակ կապած ըլլալով, Հանրային Պարտքի վարչութեան ղրկուեր են իբրեւ նմոյշ:

ՈՐՁԵՒԷԳ ՈՒԼԸ.—Քէչէճիլէրի կողմը այծ մը որձեւէգ ուլ մը ծներ է տասնըհինգ օր առաջ: Մէկ քանի մարդիկ մինչեւ երկու-քուկէս ոսկի գին տուեր են այդ ուլին՝ ցուցադրելու համար, բայց տէրը չէ հաւաներ:

ՏՈՒԼԱՊ ՏԷՐԸ բնակող կօշիկի հնակարկատ մը՝ Լամպօ, երէկ, Եէնիչէհրի կողմը գինետան մը մէջ արբենալէ ետքը, կօշկակարի դանակը կուրծքին ձախ կողմը մխեց: Լամպօ չքաւորութեան հետեւանքով ուզած էր վերջ տալ իր կեանքին: Վէրքը կը դարմանուի:

ԿԱՅԾԷՆ ԲՌՆԿԱԾ.—Սկիւտարի Սէլիմիէի կողմը, երէկ, տան մը սպասուհին խոհանոցին մէջ փայտ եւ այլն լուցած պահուն, կրակարանէն ելած կայծէ մը հագուստները բռնկեցան եւ մարմնոյն վարի մասը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Գասըմփաշայի Բիալէ Փաշա Ջէամիի Պէհարիէ փողոցը բնակող Կէօչէեան Անտոն էֆ. առջի օրը, առտուն, պաշտօնատեղը դիմելով ծանոյց թէ տունը գող մտած է: Անմիջապէս ստուգումներ կատարուեցան նոյն տունը: Անտոն էֆ. կիրակի գիշեր ընտանեօք թատրոն գացած ըլլալով, գողութիւնը այդ միջոցին կատարուած էր: Անտոն էֆ. տուն վերադառնալուն, առանց տեղ մը նայելու պառկած եւ հետեւեալ առտուն տեսած էր թէ սնտուկը բացուած է: Դուրսէն գող մտած ըլլալու հետք մը չկար: Անտոն էֆ. ալ բնաւ թէ սպասաւորներէն կասկած ունի: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց սպասաւորները՝ Պետրոս ու Աստուր եւ պարտիզպանը, որոնք յայտարարեցին թէ գողը դուրսէն մտած էր: Գողցուած առարկաներն են ոսկի մատանի երեք ոսկի արժէքով, շալ մը՝ 80 ոսկի, կիրպան՝ 4 ոսկի, գորգ մը՝ 3 ոսկի եւ այլն:

ԿԵՂԾՈՒԱԾ ՍԷՐԸ.—Պէօյիւք-Ջէքմէճէի մէջ Ապպաս Բաշիլի կինը՝ Կիւլսում նոյն տեղացի Իպրահիմ Զաւուշին նկատմամբ չափազանց համակրութիւն ցոյց տալով՝ վերջապէս իր ցանկին մէջ կ'առնէ զայն. բայց կինը բոլորովին կեղծած էր իր զգացումները եւ ուրիշ եպերելի նպատակ մը ունէր: Անցեալ չորեքշաբթի գիշեր, էրկանը հետ համախորհուրդ, Իպրահիմը տունը հրաւիրեց, ըսելով որ էրիկը գիշերը տանէն բացակայ է: Իպրահիմ ինքնինքէն ելած անհամբերութեամբ կը սպասէր որ օրը իրիկուն ըլլայ. վերջապէս գիշեր եղաւ եւ խեղճ սիրահարը գնաց այդ կնոջ տունը, բայց հազիւ թէ ներս մտած էր, Բաշիլ կացինի հարուած մը իջեցնելով Իպրահիմի գլխուն գետին տապալեց զայն եւ յետոյ չուանով մըն ալ խեղդամահ ըրաւ: Կինը որ համախոհ էր, իր եղբօր օգնութեամբ Իպրահիմի դիակը պարկի մը մէջ դրաւ ու ծովը նետեց: Ոստիկանութիւնը իմանալով, ամէնքն ալ ձերբակալեց:

VIN & SIROP DE DUSART

Հիները կը պաշտէին կրակը, որովհետեւ անոնց համար բոցը մարմնացումն էր կեանքի. նորերը որոնք վերացական բաներու տեղ իրականութիւններ դրած են, գիտեն թէ մեր գործարանաւորութիւնը չի կրնար ապրիլ առանց ֆոսֆած ու չոյի, որուն նուազումը կը տկարացնէ մեր կենսականութիւնը: Պ. Տիւզար կրցած է առաջքը առնել, լաքթոֆոսֆաթի գործածութեամբ, որ մարմնոյն մէջ կ'իւրանայ: Անիկա է յաջողութեան պատճառը Տիւզարի գինիին եւ օշարակին, որոնց կը դիմեն բժիշկները իրենց հիւանդները կազդուրելու, անոնց ախորժակը բանալու եւ կենսական ուժերը վերանորոգելու համար:

Ազգային Լուրեր

Պաղտատի Տ. Աւետիս քահանայի ծաղկեայ փիլոն կրելու արտօնութիւն տրուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանէն: Տ. Աւետիս ստանալով արտօնութեան կոնդակը, շնորհակալութիւն կը յայտնէ Ս. Պատրիարքին:

—Պիլէճիկի Քաղաք. Ժողովի անդամները խնդրեր են Պատրիարքարանէ որ Տ. Խորէն քահանան վերադարձուի իր վիճակը, անոր անմեղութիւնը հաստատուելէ յետոյ:

—Ս. Պատրիարքը այս առաւօտ նախագահելով Մայր եկեղեցիի մէջ եկեղեցական արարողութեանց, ներկայ գտնուեցաւ դպրոցական ուսանողներու եւ ուսանողուհիներու Ս. Հաղորդութիւն ընդունելու հանդէսին եւ գեղեցիկ խրատական մը ուղղեց երկսեռ աշակերտներուն:

—Երզնկայի Առաջնորդ Տ. Դանիէլ վարդապետ Ցաքըրեան կը պատրաստուի Ս. Զատկէն անմիջապէս ետքը, Գիւրուչ գաւառակի մեծ եւ փոքր Արմտան գիւղերը այցել, իր հովուական պարտականութիւնները կատարելու համար, անցնելով Բէյմանէն, որուն հովուութիւնը յանձնուած է իրեն, Խառն Ժողովի որոշմամբ:

—Նոր-Նախիջեւանէն կը գրեն մարտ 11 թուով.— «Հայ դերասանական խմբի երկու առաջին ներկայացումներին թէեւ հասարակութիւն քիչ կար, եւ ահա Համլէտ է խաղում Տիկին Սիրանոյշը. Թատրոնը լցւում է ծայրէ ծայր: Հասարակութիւնը հիացած տաղանդաւոր դերասանուհու խաղից, երկրորդ անգամ լցնում է թատրոնը ծայրէ ծայր. դրված էին մինչեւ անգամ աւելորդ աթոռներ. հարիւրաւորներ յետ դարձան տոմսակ չլինելուց: Երէկ, ամսիս 10 Տիկին Սիրանոյշի բենեֆիսն էր. տրված էր Սաֆօ պատմական ողբերգութիւնը: Կարծես մեր ժողովրդի մոռացված սիրելին նորից զարթեց հասարակութեան կենցաղութեան մէջ. վարագոյրը բացվում է եւ անվերջ ծափահարութիւնների հետ միասին դունաւոր թերթիկների, ժապաւէնների եւ թարմ ծաղիկների տարափը հեղեղում է թատրոնը: Բենեֆիցիանտին մատուցվեց մի ծաղկեայ փունջ, ալբոմ, եւ թանկագին արծաթեայ ոսկեզօծ սերվիզ: Պ. Աբելեան իր գեղեցիկ խաղով լաւ տպաւորութիւն թողեց:»

—Ս. Պատրիարքը, երէկ, ընկերակցութեամբ գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի, Շէյխ-Իւլ-Իսլամի դուռը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Շէյխ-Իւլ-Իսլամ Բարձր. Ճէմալէտտին էֆ.ի հետ:

—Պրուսայի, Պիլէճիկի, Էնկիւրիի Առաջնորդները, ինչպէս նաեւ Պանտրմայի, Պալըքէսիրի, Աքչէհրի եւ Սելանիկի Թաղ. Խորհուրդները ու հոգաբարձութիւնները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած են Ս. Պատրիարքին, վերջերս արժանացած ականակուռ պատուանշանին համար:

—Ս. Պատրիարքին անձնական քարտուղար Դանէլ վարդապետ Գալէմքեարեան, այսօր Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանը կ'երթայ, Ս. Պատրիարքին կողմէ շնորհակալութիւն յայտնելու համար Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեան Պատրիարքին, որ Ս. Պատրիարքը շնորհաւորած էր ականակուռ պատուանշանը ստանալուն առթիւ:

—Արապկիրի Քաղաքական եւ Կրօնական Ժողովները թախանձագին գրութիւններ ուղղած են Պատրիարքարան, Առաջնորդ Մուշեղ վարդապետի եպիսկոպոսական վկայագիրը անյապաղ տրուելու համար:

—Ս. Պատրիարքին կարգադրութեամբ, Զատկական տօներու առթիւ, Եզրաս վարդապետ ղրկուեցաւ Գարթալ, Ոսկի քահանայ՝ Գանտիլլի եւ Յովհաննէս քահանայ՝ Էյուպ Ս. Եղիա: Արմաշի միաբաններէն Արտաւազդ եւ Գիւտ վարդապետները, որոնք երէկ մայրաքաղաքս հասան, առաջինը Սամաթիա՝ Ս. Գէորգ եւ երկրորդը Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին ղրկուեցան:

—Պէօյիւքտէրէէն կը գրեն մեզ.— Պէօյիւքտէրէցիները, ինչպէս յայտնի է դպրոցի խնդիր մը ունին: Թաղին մուխթարը, տարիէ մը ի վեր թաղեցւոց չհաճելու հակառակ կը գործէ: Իր միակ փափաքն է հաւաքել աղջիկ դասակները մանչերու անպատեհ դպրոցը՝ ուր երկու սեռէ տղաք կը վնասուին բարոյապէս եւ ֆիզիքապէս, եւ վարձու տալ աղջկանց վարժարանը, որ հովասուն վայրի մը վըրայ կը գտնուի: Ասոր [illegible] կը հակառակին ծնողքները՝ որոնք մէկ կողմէն իրենց զաւակներուն բարոյական կորուստը եւ միւս կողմէն թաղային խնդիրներուն անկարող՝ չհասկցող եւ փառասէր մարդերու ձեռքերուն մէջ մնալը տխրութեամբ կը տեսնեն: Վերջերս ցաւ ի սիրտ իմացեր են որ թաղական էֆէնտիները Պատրիարքարան երթալով համարձակեր են ըսել որ թաղեցիներէն զրկուած աղերսագիրները սուտ ստորագրութիւններ կը կրեն. դժբաղդաբար Պատրիարքարանը հաւատք է ընծայեր, փոխանակ քննիչ մարմին մը ղրկելու հոս եւ ստորագրութեանց ստոյգ կամ սխալ ըլլալը հասկնալու: Իրաց այս տարտամ կացութիւնը քանի քանի անգամներ հաղորդեր են թաղեցիք թէ՛ Ուսումնական Խորհրդոյ եւ թէ Պատրիարքարանին, բայց անոնց ձայնը չի լսուիր. Պատրիարքարանին համար այնքան դժուա՞ր բան է՝ Պէօյիւքտէրէ ղրկել մէկ քանի կարող ձեռնհաս եւ անկողմնակալ քննիչներ, որոնք խնդիրը անաչառութեամբ ուսումնասիրելէ յետոյ, օրինաւոր քուէարկութեամբ մը նոր եւ վերջնական Թաղ. Խորհուրդի ընտրութեան ձեռնարկեն, որով վերջ գտնեն այդքան անտեղի հակառակութիւններ եւ կռիւներ:»

—Էնկիւրիի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վարդապետ կուսակալին ներկայանալով՝ իր պաշտօնին վերաբերեալ Ֆէրմանը մատուցեր եւ պատուով ընդունուեր է: Տեղւոյն Հայ-Հռոմէականաց եւ Յունաց Առաջնորդները, Հայ-Բողոքականաց Ազգապետը եւ կառավարական պաշտօնեաներ շնորհաւորեր են Տ. Եղիշէ վարդապետը, թէ՛ իր առաջնորդական պաշտօնին եւ թէ Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան ստանալուն առթիւ:

—Սէլանիկէն գանգատագրեր հասած են Պատրիարքարան, Կրօնական Ժողովի այն որոշման դէմ, որուն համաձայն, Տ. Արսէն քահանայ Խաչոյեան Զատիկէն յետոյ ուրիշ պիտի փոխադրուի պաշտօնով: Այս գանգատագրերը յանձնուած են Կրօն. Ժողովի նկատառութեան:

—Զարամանձալի բոլոր Ժողովները գնահատելով Վիճակին Առաջնորդ Տ. Կորիւն վարդապետի մինչեւ հիմա մատուցած ծառայութիւնները, Պատրիարքարանէ խնդրեր են որ առաջնորդական Ֆէրմանը ղրկուի, ինչպէս նաեւ հարկ եղած միջնորդութիւնը ըլլայ Ս. Հայրապետին մօտ, հայրապետական խաչ շնորհելու համար:

—Ինչպէս յայտնի է, Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցի հարիւրամեակին առթիւ, Արեւելք հեռագիր մը ստացած էր Իզմիրի իր թղթակցէն, այդ հանդէսին հետեւեալ օրն իսկ, երկուշաբթի, հրատարակելով զայն ազգայիններուն բաժնին մէջ: Օրը օրին քաշուած այս հեռագիրը կ'երեւայ թէ շատ ջիղերուն դպչած է Բիւզանդիոնի Իզմիրի թղթակցին կամ աւելի ճիշդ կ'ըլլայ ըսել այդ թերթի խմբագրապետին, որ իր երէկուան թիւին մէջ ելեր հրատարակեր է թէ այդ հեռագիրը բոլորովին շինծու, հակասական ու երեւակայական է: Իր առաջ բերած բոլոր փաստերն են մէկ-երկու փոքր անճշդութիւններ, որոնք կրնան սպրդիլ այսպիսի պարագաներու մէջ: Չենք գիտեր թէ ինչ բան կայ զարմանալու լրագրի մը հեռագիր ստանալուն մէջ, օրուան հանդէսի մը վրայ: Կեղծ, երեւակայական հեռագիրներ չինելու մարմաջէն բռնուած չենք բնաւ եւ պատրաստ ենք թերահաւատներուն ցոյց տալու Իզմիրէն քաշուած հեռագրին բնագիրը, որ խմբագրատանս մէջ պահուած է: Բիւզանդիոնի նախանձոտ թղթակիցն ալ կրնայ դիմել տեղւոյն հեռագրատունը, իր հետաքրքրութիւնը գոհացնելու համար: Այս առթիւ պէտք կը զգանք դիտել տալու Բիւզանդիոնի խմբագրապետին թէ լրագրական անճարակութիւններէ եւ ձեռնածութիւններէ չենք ախորժիր իրեն պէս, եւ պէտք ալ չենք զգար:

ԱԶԴ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Գեր. Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան հաճեալ է Ս. պատարագ մատուցանել Աւագ հինգշաբթի ցերեկ եւ երեկոյին ալ Ոտնլուայի արարողութիւնը պիտի կատարէ՝ ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ուխտաւորաց:

Ծանօթ.— Սկզբնաւորութիւն Ժամերգութեանց ի ժամ 4, Ոտնլուային 9:

815 2—2

Ղալաթիա, 8 Ապրիլ 1902

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ցառաջիկայ Ս. Զատկի տօնի առթիւ մեծամեծաց այցելութեանց զերծ մնալու համար ի նպաստ Հիւանդանոցիս նուիրատու բարերար ազգայնոց Բ. ցուցակն է: Գումար նախորդ ցուցակի 1680 դրուշ: Տեարք՝ 40ական դրուշ՝ Տիգրան Մանուկեան, Գրիգոր Սվաճեան, Զարմայր Ճըմպոտախեան, Միհրան Ս. Փափազեան, Գառնիկ Մանուկեան, Նաւիլ Խ. Ճէզվէճեան, Նազարէթ Գասպարեան, Տիգրան Թօփալեան, Սէրվիչէն Տօպրամաճեան, Կարապետ Թահմազեան, Միքայէլ Մամիկոնեան, Մկրտիչ Աստաեան, Սահակ Չալըքեան, Նշան Ասատեան Եղբարք, Յարութիւն Մուրատեան, Թումիկ Կեսարեան 27, 20ական՝ Մարտիկ Ա. Մխաքեան, Բենիամին Շէքէրճեան, Կարապետ Խուրշիտեան, Տօքթ. Կ. Օրմանեան, Միհրան Կեսարեան, Նշան Գարագաշ, Յակոբիկ Մաքսուտեան, Թադէոս Մոլլաեան, Պօղոս Ալաջաճեան, Միհրան Յ. Գրնաճեան, Սարգիս Յ. Գրնաճեան, Լեւոն Յ. Կիւլէքճեան, Լեւոն Տ. Ղօնչէկիւլեան, Աստուր Մէրճիմէքեան, Կարապետ Պ. Ճամպազեան, Կարապետ Պաստրմաճեան, Ս. Պօղոսեան Եղբարք, Արշակ Յ. Լութֆեան, Մկրտիչ Կ. Այվազեան, Տիգրան Ելքէնճեան, Սեդրակ Մարտիրոսեան, Միհրան Նազրճեան, Հայկ Թիրաքեան, Յովսէփ Զալաքեան, Արամ Թիրիաքեան, Միհրան Կիւրքճեան, Գառնիկ Մեսրոպեան, Տիրան Կիւմիւշկէրտան, Բարսեղ Թէքէեան, Տ. Ումըքեան, Գ. Պաստրմաճեան, Ն. Նազլեան, Գ. Սարգիսօֆ, Գէորգ Բիւրքճեան, Գաբրիէլ Համբարձումեան, Սիմոն Ալթունեան, Սարգիս Տիլսիզեան որդիք, Ճիվան Թէքէեան, Մազլումեան-Միքայէլեան, Գրիգոր Զաքարեան, Յովսէփ Խաչատուրեան եւ որդիք, Գաբրիէլ Մելիքեան, Յարութիւն Ս. Դաւիթեան, Խաչիկ Ղազարոսեան, Գէորգ Ս. Է., Ոմն, Ոմն, Տօքթ. Գ. Նահապետեան, 40ական՝ Եղիա Շահպազ, Բարսեղ Հալաճեան, Թօրոսեան Եղբարք, Գառնիկ Համբարձումեան, Մադաթիա Շահպազ, 20ական՝ Յակոբ Պօչխաքեան, Հէթում Սէթեան, Մարտիկ Պէզազեան, Յարութիւն Փօլօլեան, Յովհաննէս Ճիրաք-Թօրոսեան, Օգսէն Յ. Բիւրքճեան: Ընդհ. գումար 3,587 դրուշ:

* * *

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Կարապետ էֆէնտի Պուլճեան, ըստ իր բարի սովորութեան, այս տարի եւս բարեհաճած է 10 օսմ. ոսկի նուիրել Ազգ. Հիւանդանոցիս, ի յիշատակ իր վաղամեռիկ կողակցին Տիկին Նուէմի Պուլճեանի, անոր մահուան տարեդարձին առթիւ:

—Հանգուցեալ Տիկին Էլպիս Ռ. Միհրանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի 110 դրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Արիկ էֆ. Գազազեան: (Հոգաբարձութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԼՈՒ, 22 ապրիլ.— Հոլանտայի թագուհիին առողջական վիճակը միշտ գոհացուցիչ է:

ԲԱՐԻԶ.—Ոստիկանութեան վերատեսուչը հրամանագիր մը հրատարակեց արժէթղթերու Սակարանին նկատմամբ, 1902ի ամառուան համար: Սակարանը բոլորովին գոց պիտի ըլլայ օգոստոս 16ի շաբաթ օրը: Ժամ 2էն պիտի գոցուի մայիս 3, 10, 17, 24ին, յունիս 7, 14, 21 ու 28ին, յուլիս 5, 12, 19 ու 26ին եւ ամբողջ օգոստոս ամսուն, բաց ի 18րդ օրէն՝ հաշուեյարդարման օր, եւ սեպտեմբեր 6, 13, 20 ու 27ին:

ԼԱ-ՖԵՐԹԷ-ՊԷՐՆԱՐ.— Մէրսիէ զօրավարը ու կուսակիցները երբ գումարումէ մը դուրս կ'ելլէին, հակառակորդներ յարձակեցան անոնց վրայ: Մէրսիէ զօրավարը գլխէն վիրաւորուեցաւ:

ԼՈՆՏՈՆ. — Անցեալ գիշեր հրդեհ մը մոխիր դարձուց քանի մը վաճառատուներ Սիթիի մէջ: Վնասը երկու միլիոն անգլիական ոսկի կը հաշուուի:

ՊԷՐԼԻՆ.—Օրինագիծ մը մատուցանելով Գերմանիոյ Խորհրդարանին, առաջարկուեցաւ մաքսային սակացոյցի յանձնաժողովին իւրաքանչիւր անդամին 2400 մարքի վարձք մը տալ, Երեսփ. Ժողովին նիստերու դադրած միջոցին նոյն յանձնաժողովին նիստերուն մասնակցելու իբրեւ վարձատրութիւն: Այդ գումարը պիտի վճարուի տէրութեան գանձէն:

ՊԷՐՆ.— Զուիցերիոյ Խորհրդարանը հաւանեցաւ դաշնակցային Խորհուրդին ընթացքին՝ Զուիցերիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ ծագած վէճին առթիւ:

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 22 ապրիլ.—Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը, այսօր, ընդունելով ֆրանքօ-իտալեան Դաշնակցութեան դիւանը, յայտարարեց թէ Ֆրանսայի ու Իտալիոյ միջեւ տեղի ունեցած թիւրիմացութիւնները ալ եւս պիտի չկրկնուին՝ մարդկութեան երջանկութեան օգտին համար: Պ. Լուպէ յաւելց թէ միշտ պիտի ջանայ՝ անհետացնելու անհամաձայնութեան հետքերը:

ՀՌՈՄ.—Բօբոլօ Ռոմանօ կ'ըսէ թէ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ եղող առեւտրական անհամաձայնութիւնները պիտի յապաղեցնեն Երրեակ Դաշնակցութեան վերանորոգումը:

ԱԹԷՆՔ.—Յունաստանի Երեսփ. Ժողովը երէկ գումարեց իր վերջին նիստը: Երեսփոխանական ընտրութեանց թուականը սահմանող հրամանագիրը քանի մը օրէն պիտի հրատարակուի:

ԼԱ ՀԷ.— Հոլանտայի թագուհիին վիճակը միշտ գոհացուցիչ է:

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Բարիզէն կը ծանուցանեն թէ Սերպիոյ նոր փոխառութեան մասին համաձայնութիւն գոյացած է: Մենաշնորհներու երաշխաւորութենէն զատ, պետական երկաթուղիներն ալ գրաւ պիտի տրուին:

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Թէլէկրաֆի բառերուն նայելով, Լէոն ԺԳ. Պապը տեղեկութիւն առեր է թէ Անգլիոյ եւ Վատիկանի միջեւ մօտերս հաշտութիւն պիտի կնքուի:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Շամախիի մէջ ապրիլ 4/17ին նորէն երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է: Մարկէլանի (Թուրքեստան) մէջ ալ զգացուեր են միեւնոյն ցնցումները:

ՍԱԿԱՐԱՆ

Վաղը՝ Աւագ հինգշաբթի եւ յառաջիկայ երկուշաբթի, Զատկական տօնի առթիւ, Սակարանը գոց պիտի մնայ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	27	38 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	28	02
Ամէնէն վար գին	»	27	38
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	111	37
Ամէնէն բարձր գին	»	111	87
Ամէնէն վար գին	»	111	37

ԲԱՑՈՒՄ 10 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	27	38
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	111	50
Շիրքէթի Խայրիէ		26	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		11	10
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սոս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օ. Մ. Ապահ. Ընկ.		3	55
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	80
» ժուիսանս		1	55
» պարտաթուղթ		482	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		470	—
Թրանովայ		130	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	15
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	68
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոլիս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	73

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բոլ էմբէրիալ	»	20	—
Քրիկց	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէթալիք	»	100	—
Բուլղի Եղծադրամ	Օ. Ո.	8	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Ապրիլ

Անգլիական Քոնսոլիտէ	94	50
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	51	—
» » » Դ. բաց.	25	37
» » » Դ. գոց.	25	37
Օսմանեան Պանքա	12	37
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	29	50
» Մոնոփոլ	43	—
Պուլկարական 1888	84	—
Եգիպտական ունիֆիէ	108	25
Տօմինիալ	105	—
Թրանսվալ	6	62
Այտին երկաթուղի	14	50
Փոխառութիւն	25	35

ԲԱՐԻԶ, 22 Ապրիլ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	92
» » 3 ½ %		102	52
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	25	90
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. գոց.	»	25	90
» » » Բ.	»	—	—
» » » Դ.	»	27	87
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	559	—
Օսմանիէ	»	456	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	113	—
Օսմ. մաքսատուն	»	517	—
Օսմ. Ռէժի	»	319	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	502	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1034	—
Իտալական Ռանթ	»	100	90
Սպանիական արտաքին	»	79	30
Թրանսվալ	»	158	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	190
Դրամադեղչ	»	—	—

ՊԷՐԼԻՆ, 22 Ապրիլ

Ռուպլը	Ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	113	20
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	335

ՎԻԷՆՆԱ, 22 Ապրիլ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	240	30
Ռումէլի երկաթուղի	»	107	70
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

ՊՐԻՒՍԷԼ, 22 Ապրիլ

Օսմ. Քոնս սէրի Դ.	25	52
Ռումէլի երկաթուղի	111	50

ՏՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երես
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԱՌԻԹՈՒՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ
Օ ԹԱԼՕՆ ՏՕՐ
ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԳԱՐԼՕ ԱՀՆԱՄԵԱՆ
ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐ
ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՎՐԱՅ
ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
Նաեւ կողերու համար պատրաստուած
Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 103

ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԱՅՐԵՐՈՒ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՔՕԹՕՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Պոլիս, Մըսըր-Չարշըսին մօտ, Քէթէնճիլէր փողոց, Սապունճի խան Թիւ 7
Մասնաճիւղ · Քէնտէրճիլէր փողոց · Ռիզա բաշա խանի դիմաց թիւ 7 12—20

ՍԿՈԹԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1888
Պարոնայք Սքոթ եւ Պօուն,
Երբոր հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սքոթի օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ:
Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօրուի ձկան իւղէն եւ կը յանձնարարեմ զայն:
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԳԱՐՍՃԻԿԷՐ ՍԱՆՃԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻԹԵՐ

Անոնք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիթերու (գարսճիկէր սանճլարը) ենթարկուելու, գիտեն որ և ոչ մէկ ցաւ, ո՛չ մէկ խոստում այս խիթերուն չափ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը՝ ցաւերուն սաստկութենէն ո՛չ կրնայ նստիլ, ո՛չ ալ՝ անկողնին մէջ հանգիստ ընել, չորսնակ վերմակը կը ճանկռտէ, տաք, պաղ քրտինք կը թափէ ու կը հեծէ։

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ այս սոսկալի հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով։ Փրանսայի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Տիւկաի պատրաստած դեղահատները, այսինքն pilules hepatiques du docteur Dugas արդարեւ ամենէն ազդեցիկ դարմանն են այս լեարդի հիւանդութեան զոր կը բուժեն հիմնապէս և ապահովապէս, կարճ ժամանակի մէջ։ Ցաւերուն սաստկացած ատեն օրական վեց, իսկ թեթեւցած ատեն օրական երեք չորս դեղահատ՝ բաւական են հիմնապէս բուժելու լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն ու խիթ, մաղձոտութիւն (սաֆրա) և դեղնութիւն (սարըլըգ) և մաղձի ու լեարդի ուրիշ հիւանդութիւնները, ինչպէս ապացուցուած է հազարաւոր փորձերով։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Պաղչէ գաբու Քիւչիւքեան դեղարանը, Սուլթան Համամ Մէչիքի Լինօս և Պոնտեչիանոս դեղավաճառանոցները և ուրիշ ամէն տեղ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ, ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ դրամը՝ Փր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Փր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց են պատկանի բոլորը շահեր։ 1901ին ապահովագրեալց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Փր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ տեղեկական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է. ըլլայ գրաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի ատեն։ Տեղեկական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագինն հաշուի առնելու. այս փոխատուութեանց գումարները գաւ գաւ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը յետամնաց ապահովագինները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով. մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւունք կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր բոլիսներն ալ ունի որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւոր է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻՑՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՅԵԱՆ
Պոլիս, Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՇԱՊԻԿ

Հաստատեալ 1884ին

ՀԱՆՐԱՄԱՆՕԹ ՇԱՊԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ
ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՍԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Թիւ 85 — Կալարա, Վոյվոտա փողոց — Թիւ 85

Խիստ խնամով ու տարապայման աժան գիներով չափու վրայ կը պատրաստուին ամէն տեսակ շապիկ, օձիք, թեւնոց, գիշերազգեստ ու ներքին ճերմակեղէններ։

Միայն Փրանսական ու Անգլիական ընտիր տեսակ կերպասներու զանազանութեամբ օժտուած այս գործարանը տրամադիր է ընդունիլ ու կատարել հաւաստութեամբ պատրաստել հարսանեաց ճերմակեղէններու յանձնարարութիւններ։

Կը ծախուի վերջին նորաձեւութեամբ խիստ ճաշակաւոր ու միջա աժան գիներով օձիք, թեւնոց, փլանէլ, գուլպայ, թաշկինակ, ոսկեզօծ կոճակներ, փողկապ, դրամապանակ, զմելի «Ջէֆիլտ», խողանակ, սանտր ու անուշահոտութեանց լաւագոյն տեսակներ։

Մ. ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ վաճառատունը նորաձեւութեան, ապրանաց ազնուութեան, յանձնարարութեանց խնամով պատրաստութեան, ու գիներու աժանութեան տեսակէտով վստահելի ու լաւ յանձնարարելի լաւագոյն տուներէն մէկն է։

ԳԻՆԵՐԸ ՈՐՈՇԵԱԼ ԵՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը
(20 Սեֆէր 1310)

Գործակալ՝ Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Ցակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի. արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բաղչէքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի Հավուզլը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեռ. գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօխ
Մարբուճճըլար, Զորլու խան, Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

Միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբոֆոսֆիթը։ Խիստ համելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒՄԱՒՈՏ ԽՈՒԼԸ (սըրաճա), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԽԻՏՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՒԹՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՑԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՅԼԻ 531

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 ին. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պերլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496
Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, հրդեհ, արկած, ցկեանս թոշակ, ևն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ
Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը կամ զաւակ ու որբերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով.—(միեւնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն ընդհանուր, երկաթուղիի, թիւնեկի ևն. արկածներու դէմ ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական նուազ վճարումով մը. սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար 52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այս վճարով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 Փր.՝ մահուան պարագային, 15,000 Փր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕՀԼ
Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դէմը. Նամիք խան. Թիւ 7, 8, 9։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏՈՒԹ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
Լանիի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըլպուռճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, դիմքի ձեւաւորութիւն բուն տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ քիմիական գեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ակռահանութիւն։

Ց. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ամառ —Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՋՈՒՆԻՆՔ !!։

ԱՆԿՌԱ
Հիմնեալ 1858ին
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար Փր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարներ Փր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Ցունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ
Սթամպօլ Ապուտ էֆէնտի խան

ՍԻՆ ԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պատրաստութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութեանց բարգ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ. Մասնաճիւղեր գաւառաց մէջ.

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին ՊԷՐԱ Թիթաւի համբոյ, Ղալաթիա Սէրտոյի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ Սինկէր խան, Թիւնէլին առաջ. Թօմմազոյի կոյսերուն դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ Թիւ 3. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 18։

ՍԿԻՒՏԱՐ Չարշը Պոյու։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Գօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօունօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Ոնճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	593	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օնրօ	4160	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1071	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրինօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրաթօ	1841	Քլէօ	1053	Օլլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլըմպօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	4289
Չիքաւօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գ իօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Իսքօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Հօրաշիօ շոգենաւը, Նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Մուրիլլօ շոգենաւը, Նաւապետ Հօյնքսըլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 29ին։

Թօքիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի Հըլ։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՖ ԷՆՏ ՐԻՃՕ
Թիւ 23—24 Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

COMP RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Գշ.	9/22	Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ.	10/23	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բոր-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ.	11/24	Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Եշ.	11/24	Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր.	12/25	Օտէսա ժամը 1ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԻԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԵԼ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ապրիլ 28ին Սիւռէաշ. Անուերս. Եզմիրքէն։
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Մայիս 23ին Անաքոյի, Սամսոն. Տրապիզոն և Պաթում։
» 29ին Սիւռէաշ, ուղ. Մարսիլիա։
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Էֆթարաքին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանեցող.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէստրիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 մաքսատան հին տեղը

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէըլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Ռաֆանի	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

— 15 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՍ

ՆԱՄԱԿ Բ.

Դո՛ւ ես Թեքիւս լաւը, կը խորհիս նա, արժանի ես որ քաջալերեն զքեզ կամ շնորհակալութիւն յայտնեն քեզ, բայց ինծմէ ո՛չ քաջալերութիւն սպասէ, ոչ ալ շնորհակալութիւն։ Մանաւանդ ա՛յն ատեն կը տրուի այս որոշումը՝ երբոր իրենդիրը պաշտօնակցի մը շուքը կը դառնայ, այդ պաշտօնակիցը ուրիշներէն աւելի կը կորզէ անոր բաժինը, և ոչնչնէ այն ատեն լռութիւնը տագնապ կը պատճառէ, անոր տեղը կը դրուի այնպէս՝ թեթեւ հեգնութիւն մը կամ պաշտպան ժպիտ մը՝ որ պէտք եղածէն աւելի՝ նշանակալից է և սակայն աւելի արժէքաւոր։

Մանաւանդ ա՛յն պատճառաւ կը փափաքիմ ձեզ ներշնչել սնափառութեան սոսկումը, զձեզ անկէ հեռու պահել — և ո՛րչափ հնար է հեռու — որ՝ անբուժելի ախտ մըն է այն։ Սնափառ մարդը՝ սնափառ կը մնայ, նոյն իսկ հակառակ իր ջանքերուն, եթէ հրաշքով պատահէր որ նա համեստանար, իր համեստութենէն պիտի քաղէր սնափառութիւն։

Եւ սակայն, սիրելի բարեկամս, սնափառութիւնը երբեմն օգտակար կ'ըլլայ բանի մը։ Բաւական նեղամիտ է պարծենալու համար մոլութիւններով ա՛յնչափ՝ որչափ առաքինութիւններով. կը խախտէ ազնիւ զգացումները. անիրաւ, անտրամաբան, ծաղրելի է, յիմարութիւնն իմաստութեան կը վերածէ եւ թերութիւնները՝ կատարելութիւններու. ուրիշ շատ պակասութիւններ ալ ունի, բայց ա՛յն արժանիքը կամ գոնէ առաւելութիւնն ունի՝ որ արգելք կ'ըլլայ չարասիրտ, եսամոլ կամ ագահ եղող շատ մարդոց, զանոնք մեզ ցոյց տալու ա՛յնպէս՝ ինչպէս են իրականութեան մէջ։ Սնափառութիւնը ծնունդ կու տայ տեսակ մը ամօթխածութեան՝ որ ծոյլը կը մղէ ուսումնասիրելու, ագահը՝ քիչ մը բարիք գործելու. իսկ չարը՝ զսպելու իր յոռի կիրքերը։ Այս մարդիկ տգեղ կը մնան իրենց հոգիին խորքին մէջ. բայց կը ջնջեն իրենց ցուցադրութիւններն ու կը պահեն իրենց ժանտը։ Սնափառութիւնը, զանոնք մարդկային ընկերութեան մէջ ներմուծելու համար, այլափոխած է անոնց բնութիւնն ու սանձահարած է անոնց կիրքերը։

Գալով անոնց՝ որոնք չարասիրտ չեն, բայց մեր կարծիքով շատ դաժան են՝ վասն զի կ'անգոսնեն իրենց արհեստը,— սնափառութիւնը զօրաւոր օժանդակ մըն է, քանզի, որպէ՛ս զի գործեն, կը տենչան զգալ թէ կը դիտուին ակնապիշ յօրէ՛ ամէն մէկ ու կը մեծամիտ իրենց լաւ աշխատելուն վրայ, լաւ կ'աշխատին։ Կարեւոր կէտն է պարտաճանաչութիւնը հասցնել յաւակնոտութեան աստիճանին։

Ուր որ սնափառութիւնը բացարձակապէս օգտակար չէ՝ քանի մը, պատճառն ա՛յն է՝ որ օգտակար կամ լուրջ բաներու հետ կը փոխանակուի, որպէս զի փոքրկցնէ ինչ որ մեծ է, որպէս զի կեղծէ ինչ որ պարզ է։ Ժողովներու մէջ, զոր օրինակ կան պէտք եղածէն աւելի բառաւորթիւ ատենաբաններ՝ որոնց մտադրութիւնները հեռու են հանրային գործերուն վրայ կեդրոնանալէ. ինչ որ աւելի կ'ուզեն, այն է բեմը գրաւել ճիշդ վեց ժամ, որպէս զի ըստ հաճոյս փայլեցնեն իրենց պերճախօսական տաղանդը, որպէս զի խնդակցութիւններ ընդունին իրենց պաշտօնակիցներէն ու հրապարակեն ա՛յն ճառերը՝ որոնք նպաստաւոր քուէ տուած են։ Առ առաւելն մէկ ժամ բաւական էր գաղափար մը ցուցադրելու եւ զայն գերակշիռ ընելու համար։ Բայց այդ պարագային մէջ ատենաբանը փախցուցած պիտի ըլլար երկար ժամանակէ ի վեր սպասուած ա՛յն պատեհ առիթը՝ ուր ցոյց պիտի տար իր բազմակողմանի հմտութիւնը, պիտի քննադատէր պատմութիւնն ու դիւանագիտական պաշտօնական գիրքը, փոխ առ փոխ պիտի գործածէր կորովի ու ծաղրական ոճ մը, հողհողուն պարբերութիւններն ու մտացնցիկ բառերը պիտի տեղացնէր, վերջապէս մեծ տպաւորութիւն պիտի գործէր ու այնպիսի վերջաբանով մը պիտի կնքէր իր ատենախօսութիւնը՝ որ բոլոր ունկնդիրներու սրտէն լսուէր մեր տրիբունին միակ մտածումն եղող այս ճիչը. «Մէկ ատենաբան աւելի՛ ունինք։» Այն համախմբումներուն մէջ՝ ուր կը խօսուի լոկ, մեր ատենաբանը ձիարշաւարանի վրայ կը կարծէ ինքզինքը. ուրիշները գլելու համար պէտք կը զգայ շատ յառաջ անցնելու։ Այսու հանդերձ, եթէ այս շաղակրատութիւնը լոյս սփռելու նպաստէր, ատենաբանին սնափառութիւնը պիտի կրնար բանի մը ծառայել։ Բայց իրողութիւնն այսպէս չէ գրեթէ երբեք, այլ ինչպէս ըսուած է ճապաղ խօսքերը կ'արժանանան ճրագներու բախտին, որչափ աւելի երկննայ պատրոյգը, նոյնչափ նուազ լոյս կուտայ։ Սնափառութեան այս տեսակը մեծապէս կը քաջալերուի Փրանսայի մէջ(*). ժողովուրդը յաւէտ երախտապարտ կը մնայ երկարատեւ ճառի մը՝ քան թէ օգտակար ծառայութեան մը առթիւ։

—Փաստաբան մը հռչակաւոր չըլլար եթէ արդարութիւնը յաղթանակել տայ եւ կամ անազնուօրէն թշնամուած մարդու մը պատիւը վերականգնէ, այլ հռչակաւոր կ'ըլլայ՝ եթէ իր ճարպկութեան, իր առեղծուածական հնարագիտութեան շնորհիւ, յաջողի մարդկային ընկերութեան վերադարձնել ապիրատ մը, թերեւս ու հրէշ մը, մարդասպան մըն էր այս վերջինը, ինչ որ քօղարկուած է ամէն մարդու և մանաւանդ պաշտպան խօսնակին։ Ո՛ն ուրեմն, համոզկեր ու յանկուցիչ պերճախօսութեան գերագոյն ճիգ մը թափելով, այս պաշտպան խօսնակն անպարտ արձակել կու տայ այդ ճիւաղը։

Պերճախօսութիւնն արտասանած է իր վերջին բառը, մտահոգուած է թէ մինչեւ ո՛ւր կրնար հասնիլ իր կարողութիւնը, ու փաստաբանը, այս անգամ, իբր մեծ համբաւ մարդ մը կը հռչակուի։ Եզակա՛ն արուեստ, այնպէս չէ՞։

Չեմ ուզեր ձեզ խօսած ըլլալ սնափառութիւններուն վրայ՝ առանց բառ մը ըսելու — որպէս զի վերջնապէս զգուշացնեմ ձեզ — ոճի սնափառութիւններուն վրայ։ Լա Պրիւյէրի կամ Մոնթէսքիէօյի ժամանակ, մարդիկ կը գրէին ճշգրիտ գաղափար մը պարզապէս ու զօրեղապէս բացատրելու համար։ Իսկ այժմ, օրագրութեան ու արտայայտ վէպերու ներկայ դաբաղջանին մէջ, մարդիկ կը գրեն շլացնելու համար ամենքին հասկցնելու համար թէ իրենք վարպետ են եւ ունին իրենց ինքնատիպ հանգամանքը։ Պերճահնչիւն պարբերութիւններ կը դրուին գաղափարներուն տեղը։ Կը զուգորդուին այնպիսի՝ բառեր, որոնք իսկապէս կը մերժեն զիրար։ Պատկերներ ու բաղդատութիւններ փոխ կ'առնուին ապառոլ ու վատթար բաներէ. ու գրողներն այսպէս ապացուցած կ'ըլլան իրենց ոճին յանդգնութիւնն ու իրենց երեւակայութեան բեղմնաւորութիւնը։

(Շարունակելի)

(*) Ինչպէս եւ եթէ չենք սխալիր՝ մեր մէջ։ Տ. Թ.